

Landbrukets utviklingsfond

Årsrapport 2024
v 1.1

Rapport nr. 25/3-20
20.03.2025

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektaráhtta

Rapport: [Årsrapport 2024 for Landbrukets utviklingsfond](#)

Dato: 20.03.2025

Ansvarlig: Landbruksdirektoratet v/Seksjon økonomi og dokumentcenter

Bidragstere: ARA og ALP

Rapport-nr.: 25/3-20

1	Leders beretning.....	4
2	Introduksjon til fondet og hovedtall	5
2.1	Landbrukets utviklingsfond (LUF)	5
2.2	Organisasjon og ledelse	5
2.3	Innovasjon Norge.....	6
2.4	Stiftelsen Norsk Mat.....	6
2.5	Utvalgte hovedtall	6
2.6	Fondskapital	7
2.7	Utbetalt i 2024 i forhold til prognose 2024	8
2.8	Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.24	9
3	Årets aktiviteter og resultater	10
3.1	Innvilgningsrammer for 2024.....	10
3.2	Innvilgede tilskudd 2024	11
3.3	Overføring av ubenyttet ramme til 2025	12
3.4	Utbetalte tilskudd fra fondet i 2024.....	13
3.5	Bedriftsretta midler til investering og utvikling	14
3.6	Inn på tunet-løftet 2.....	15
3.7	Områderettet innsats	15
3.8	Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler	17
3.9	Rekruttering og kompetanse i landbruket.....	20
3.10	FoU-midler over jordbruksavtalen	22
3.11	PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis.....	25
3.12	Stiftelsen Norsk Mat.....	25
3.13	Utviklingsprogrammet	27
3.14	Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	27
3.15	Skogbruk	27
3.16	Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	34
3.17	Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift.....	35
3.18	Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL	36
3.19	Tilskudd til drenering.....	38
3.20	Tilskudd til tiltak i beiteområder.....	40
3.21	Handlingsplan for plantevernmidler.....	41
3.22	Klima- og miljøprogrammet.....	43
3.23	Klimasmart landbruk	46
3.24	Biogass.....	47
3.25	Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Landbrukets verdensarvordning.....	48
3.26	Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk.....	51
3.27	Utsiktsrydding	52
3.28	Investeringsstøtte i landbruket	53
3.29	Bondens marked og norsk gardsost.....	53
3.30	MetanHUB	54
4	Styring og kontroll	56
4.1	Måloppnåelse	56
4.2	Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk.....	56
4.3	Internkontroll.....	56
5	Framtidsutsikter.....	57
5.1	Prognoser for fondet i perioden 2025 – 2029	57

5.2	Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2025 – 2029.....	57
5.3	Prognose for fondet 2025 – 2029	58
6	Årsregnskap	59
6.1	Ledelseskommentar til årsregnskapet	59
6.2	Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024	61
6.3	Fondsregnskap med noter	62

1 Leders beretning

Landbrukets utviklingsfond (LUF) består av en rekke tiltak og virkemidler innen næringsutvikling, kompetanseheving og klima- og miljøtiltak som skal stimulere til utvikling i landbruksnæringen. Virkemidlene omfatter bl.a. tilskuddsordninger, utviklingsprogrammer og prosjekter som skal bidra til å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer, samt skape tiltak innen landbruksnæringen.

Midlene tildeles fondet som administreres av Landbruksdirektoratet. Forvaltningen av virkemidlene i fondet er spredt på flere aktører. Aktørene er Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat, statsforvalterne, kommunene og fylkeskommunene i tillegg til Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet har utviklet gode rutiner og samarbeider godt med de andre aktørene for å forvalte fondet på en best mulig måte.

Denne årsrapporten dekker det ansvaret som Landbruksdirektoratet har som administrator av fondet og viser fondets samlede årsregnskap, ansvar og prognoser. Det gis i tillegg en kort rapportering på status for virkemiddelbruken innenfor de enkelte ordningene det bevilges midler til i fondet, med unntak av virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge og Stiftelsen Norsk Mat, som rapporterer direkte til Landbruks- og matdepartementet på resultatet av de virkemidlene som de har forvaltningsansvaret for.

Bevilgningen til Landbrukets utviklingsfond har vært 2 390 mill. kroner i 2024. Det er om lag 142 mill. kroner mer enn det foregående året.

Fondsregnskapet for 2024 viser et positivt resultat på 158,443 mill. kroner og fondskapitalen øker med tilsvarende beløp. Fondets fondskapital pr. 31.12.2024 er 1 162,694 mill. kroner. Det positive resultatet kommer blant annet av at det i 2024 ble økt bevilgning til LUF.

Fondets ansvar er ved utgangen av 2024 3 258,361 mill. kroner. I tillegg kommer ansvar for rentestøtteordningen som per 31.12.24 er beregnet til 61,924 mill. kroner. Fondets ansvar har økt med 208,278 mill. kroner i 2024, dette er en økning på 7 prosent. Dette skyldes blant annet at det er en økning i samlet tilskuddsramme.

På grunn av den utfordrende kapitalsituasjonen til fondet ble det i jordbruksoppgjøret 2022 foreslått at alle ubenyttede rammer på slutten av året skulle inndras og ikke overføres til neste år. Dette er gjennomført for andre året på rad og 218,279 mill. kroner er blitt inndratt pr 31.12.2024. Inndragning av ubenyttede rammer vil gi lavere tilskuddsramme i påfølgende år, noe som igjen vil gjøre at mindre blir tildelt og man på sikt får mindre til utbetaling.

Prognosene for 2025 – 2029 tilsier at fondet vil ha mer i bevilgning enn utbetalinger de neste fem årene, og dermed øke fondskapitalen. Direktoratet anbefaler at man fortsatt følger nøye med på kapitalsituasjonen i fondet og at fondskapitalen og likviditeten holdes under oppsyn.

Eli Reistad

administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

2 Introduksjon til fondet og hovedtall

2.1 Landbrukets utviklingsfond (LUF)

Vedtektene for LUF er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet (LMD) 6. desember 2002, jf. vedtak V i St.prp. nr. 92 (2000 – 2001), behandlet i Stortinget og endret 19. desember 2014. Fondsmidlene blir bevilget av Stortinget, normalt sammen med behandlingen av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor Statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norges (IN) utlånsvirksomhet.

Fondsmidlene kan brukes til:

- tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass
- aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene.

Landbrukets utviklingsfond blir primært tilført midler gjennom jordbruksavtalen, kap. 1150 Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., post 50 Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond. I enkelte tilfeller blir det også tilført midler fra andre kapitler på statsbudsjettet.

2.2 Organisasjon og ledelse

LMD fastsetter forskrifter og/eller nærmere regler for forvaltningen av de ulike ordningene under fondet og fordeler midlene til tilskuddsforvalterne. De ulike forvaltningsorganene kan fastsette utfyllende retningslinjer der det er behov for dette.

Landbruksdirektoratet har regnskapsføreransvaret for fondet. Fondets regnskap føres etter kontantprinsippet. Av den grunn vises ikke ansvaret, som er forpliktelser fondet har overfor betalingsmottakere, i selve regnskapet. Ansvarer vises i egen tabell og er benyttet i forbindelse med vurderingen av den økonomiske situasjonen til fondet. I henhold til fondets vedtekter skal Landbruksdirektoratet forvalte fondet ved å utbetale midler til de enkelte tilskuddsforvalterne etter nærmere avtale. Ordningen med rentestøtte blir ikke tildelt innvilgningsramme på lik linje med andre ordninger, kun beregnet beløp til utbetaling.

Forvaltningen av fondet og de tilskuddsordningene som blir finansiert av fondet, følger de krav som er satt til statlig økonomistyring i økonomiregelverket for staten og ellers det som følger av vedtektene og annet regelverk for de ulike ordningene. Landbruksdirektoratets utgifter til administrasjon av fondet blir dekt av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av LMD. Rammer og forutsetninger for tilskudd og/eller lån fra fondet blir fastsatt i de årlige jordbruksoppgjørene og i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og Prop 1.S.

Oppgaven med forvaltning av tilskuddsordninger innenfor LUF gis til tilskuddsforvalterne gjennom årlige tildelings-/oppdragsbrev fra LMD og direktoratet. Årsrapporten med regnskap for 2024 baserer seg på rapportering fra tilskuddsforvalterne.

2.3 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge (IN) forvalter tilskuddsrammen for flere ordninger som er en del av LUF.

IN har ansvar for oppfølging av følgende ordninger:

- Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket
- Bedriftsretta midler til investering og utvikling (IBU-ordningen)
- Utviklingsprogrammet
- Rentestøtte (avviklet, men det foretas fremdeles utbetalinger av ansvar for tidligere tilsagn)
- Investeringslån i landbruket (avviklet, men det innbetales fremdeles avdrag på utestående lån).

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år til IN. Hver måned rapporterer IN hvilke ordninger de har foretatt utbetalinger på, og direktoratet bokfører dette i resultatregnskapet til LUF. Differansen mellom overførte terminvise beløp og utbetaling av tilskudd kommer frem av balansen i LUF-regnskapet som «A-konto LUF-IN». Tapsavsetningen til risikolån landbruk bevilget over IBU-ordningen er bokført i balansen i LUF-regnskapet.

Innovasjon Norge avlegger egen rapport til LMD på bruken av midlene i tråd med rapporteringskalender fra Nærings- og fiskeridepartementet. Det fremgår derfor ingen detaljert resultatrapportering på INs ordninger i årsrapporten til LUF.

2.4 Stiftelsen Norsk Mat

Landbruksdirektoratet overfører tildelte midler fra LUF til Stiftelsen Norsk Mat terminvis 4-6 ganger per år. Ettersom midlene til stiftelsen bevilges gjennom tilskudds brev fra LMD leveres egen rapportering til LMD på bruken av disse midlene. Det er lagt inn kort resultatrapportering på virkemiddelbruken til stiftelsen i årsrapporten til LUF.

2.5 Utvalgte hovedtall

Nøkkeltall (mill.kroner)	Regnskap 2024	Regnskap 2023	Regnskap 2022
Beholdning på konto i Norges Bank	1 087,373	1 139,754	543,816
Årlig tilført fondet	2 517,337	2 321,507	1 711,524
Årlig utbetalt	2 358,894	1 919,864	1 651,829
Resultat	158,443	401,643	59,695
Ansvar	3 258,361	3 006,968	2 367,606
Fondskapital	1 162,694	1 004,251	602,608
Ansvar i % av fondskapital	280 %	299 %	393 %

LUF får en årlig ramme for innvilgning av nye tilskudd i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Justering kommer frem i stortingsproposisjonen etter jordbruksforhandlingene og i LMDs budsjettproposisjon til Stortinget i forbindelse med

fremleggelse av statsbudsjettet, Prop. 1 S. Fondets ansvar og fondskapital er utdypet i pkt. 2.6 og 2.8.

2.6 Fondskapital

Fondskapitalen ble i 2024 økt med 158,443 mill. kroner til 1 162,694 mill. kroner.

Med dagens prognose for utbetalinger i 2025 og inntekt basert på Prop. 1 S (2024-2025) og bevilgning over kapittel 1150.50, kapittel 1149.71 og 73 i 2025 forventes det et overskudd på 188,50 mill. kroner i 2025. Prognosene viser at fondskapitalen vil økes ytterligere de neste fem årene.

Prognoser for 2025 – 2029 er ytterligere omtalt under kapittel 5.

<i>Tall i mill. kroner</i>								
Fondskapital	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
01.01.	542,91	602,61	1 004,25	1 162,69	1 351,20	1 476,45	1 593,28	1 662,69
31.12.	602,61	1 004,25	1 162,69	1 351,20	1 476,45	1 593,28	1 662,69	1 726,56
Endring	59,70	401,64	158,44	188,50	125,25	116,83	69,41	63,87

Tabellen under viser fordelingen av fondskapitalen.

<i>Tall i mill. kroner</i>									
	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029	
Fondskapital i LUF	602,608	1 004,251	1 162,694	1 351,197	1 476,447	1 593,280	1 662,690	1 726,560	
Innstående Norges Bank inkl. a-konto IN	638,279	1 046,180	1 208,214	1 347,912	1 473,597	1 590,675	1 660,236	1 723,691	
Utestående investeringslån	9,012	3,707	1,857	3,285	2,849	2,605	2,454	2,869	
Tapsfond BU risikolån	-44,414	-45,427	-47,331						
Kortsiktig gjeld	-0,269	-0,209	-0,047						
Utestående fordringer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	

2.7 Utbetalt i 2024 i forhold til prognose 2024

Tall i mill. kroner		Prognose 2024	Utbetalt 2024	Avvik
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	925,000	1 113,092	188,092
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	6,213	11,229	5,016
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,200	0,090	-0,110
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	41,000	41,000	0
Områderetta innsats				
<i>Bærekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	17,000	17,000	0
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	1,193	2,716	1,523
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	2,400	3,632	1,232
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,700	14,700	0
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,000	14,000	0
<i>Nasjonal modell for voksenagronom</i>	LMD	17,000	17,000	0
<i>Mentorordning</i>	LMD/NLR	6,765	0,000	-6,765
Forskning og utvikling	Ldir	89,169	80,192	-8,977
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,300	3,891	-0,409
Stiftinga Norsk Mat	Stiftelsen Norsk Mat	71,000	71,000	0
Utviklingsprogrammet	IN	92,000	67,505	-24,495
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	1,000	3,000	2,000
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	175,300	116,228	-59,072
Skogbruk	Ldir	278,000	251,681	-26,319
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	1,500	1,500	0
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	2,000	7,769	5,769
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	147,000	146,551	-0,449
Drenering	Ldir	130,000	104,330	-25,670
MetanHUB	Ldir	7,500	0,000	-7,500
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	36,000	33,702	-2,298
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	8,000	11,829	3,829
Klima- og miljøprogram	Ldir	51,454	38,035	-13,419
Klimasmart landbruk	Ldir	8,852	9,764	0,912
Biogass	Ldir	21,300	15,586	-5,714
Verdensarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	43,500	46,594	3,094
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	19,000	23,896	4,896
Administrasjonskostnader	Ldir	4,200	4,387	0,187
KIL	Ldir	0,682	0,500	-0,182
Sum		2 237,228	2 272,398	35,170

Viser til Innovasjon Norges egen rapport til LMD for kommentarer på avvik mellom prognosert og utbetalt for ordningene *Bedriftsretta midlar til investering og utvikling*, *Utviklingsprogrammet* og *Verdiskapningsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket*.

2.8 Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.24

Tall i mill. kroner		Ansvar 31.12.23	Ansvar 31.12.24	Endring
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 419,025	1 538,654	119,629
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	27,160	34,834	7,674
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,199	0,109	-0,090
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	-	-	-
Områderetta innsats				
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	-	-	-
Arktisk landbruk	LMD	4,973	2,257	-2,716
Fjellandbruket	LMD	8,309	7,537	-0,772
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
Nasjonalt rekrutteringsprosjekt	LMD	-	-	-
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	-	-	-
Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving	FK	-	-	-
Nasjonal modell for vaksenagronom	FK	-	-	-
Mentorordning	LMD/NLR	2,765	-	-2,765
Forskning og utvikling	Ldir	6,842	8,396	1,554
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,109	0,109
Stiftinga Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	-	-	-
Utviklingsprogrammet	IN	114,240	104,633	-9,607
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	-	-	-
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	206,846	240,821	33,975
Skogbruk	Ldir	340,479	355,782	15,303
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	-	-	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	5,707	6,047	0,340
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	413,455	463,382	49,927
Drenering	Ldir	219,758	269,528	49,770
MetanHUB	Ldir	-	10,000	10,000
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	38,478	35,396	-3,082
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	21,702	23,637	1,935
Klima- og miljøprogram	Ldir	59,415	58,063	-1,352
Klimasmart landbruk	Ldir	3,853	4,089	0,236
Biogass	Ldir	-	-	-
Verdensarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	81,905	79,120	-2,785
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	22,116	11,967	-10,149
Administrasjonskostnader	Ldir	-	-	-
Utsiktsrydding	Ldir	0,017	-	-0,017
Investeringsstøtte i landbruket	IN	5,043	-	-5,043
KIL	Ldir	0,682	-	-0,682
Sum		3 006,969	3 258,361	251,392
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-	-
Fylkesvise BU-midler, rentestøtte	IN	105,038	61,924	-43,114
Sum inkl. rentestøtte og risikolån		3 112,007	3 320,285	208,278

Ansvaret totalt har økt med 208,278 mill. kroner fra 2023. Dette er en økning på 7 prosent.

På IBU (Bedriftsrettede midler til investering) har tilskuddsrammen økt mye de siste årene, og derav øker også ansvaret.

3 Årets aktiviteter og resultater

LUF-midler over jordbruksavtalen inngår i Statsbudsjettet under LMDs budsjettproposisjon. Tilskuddsrammen med endringer som det rapporteres på for 2024, kommer frem av Prop 1. S (2023-2024).

3.1 Innvilgningsrammer for 2024

Tall i mill. kroner		Innvilgnings- ramme 2024	Inndratt i 2024	Overført fra 2023	Til disposisjon 2024
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 220,500		109,520	1 330,020
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	20,000		-	20,000
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir		0,200	0,750	0,550
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	41,000			41,000
Områderetta innsats					
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	17,000			17,000
Fjellandbruket	LMD	3,000			3,000
Arktisk landbruk	LMD			0,774	0,774
Rekruttering og kompetanse i landbruket					
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	14,700			14,700
Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving	FK	14,000			14,000
Nasjonal modell for vaksenagronom	FK	17,000			17,000
Forskning og utvikling	Ldir	83,500	2,311	8,146	89,335
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000		0,578	4,578
Stiftinga Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	71,000			71,000
Utviklingsprogrammet	IN	84,300			84,300
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	3,000		0,150	3,150
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	222,000			222,000
Skogbruk	Ldir	270,000			270,000
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	1,500			1,500
Midlar til konfliktførebe. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	1,500		10,110	11,610
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	200,000			200,000
Drenering	Ldir	142,000		15,358	157,358
MetanHUB	Ldir	10,000			10,000
Klimasmart landbruk	Ldir	10,000			10,000
Tilskott til tiltak i beiteområde	Ldir	31,000			31,000
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	14,000			14,000
Klima- og miljøprogram	Ldir	40,000		3,207	43,207
Biogass	Ldir	22,000			22,000
Verdensarvområda og Utvalde kulturlandskap	Ldir	43,300		1,410	44,710
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	15,000			15,000
Administrasjonskostnader	Ldir	4,200			4,200
Sum		2 619,500	2,511	150,003	2 766,992

3.2 Innvilgede tilskudd 2024

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2024	Innvilget i 2024	Inndratte rammer 2024	Ubenyttet pr 31.12.24
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 330,020	1 375,639	142,918	97,299
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	20,000	19,956	1,053	1,097
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,550	0,500		0,050
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	41,000	41,000		-
Områderetta innsats					
<i>Bærekraftig matproduksjon i nord</i>	LMD	17,000	17,000	-	-
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	3,000	4,775	1,794	0,019
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	0,774		0,784	1,558
Rekruttering og kompetanse i landbruket					
<i>Regionale kompetansenettverk for</i>	FK	14,700	14,700	-	-
<i>Regionale tilskott til rekruttering og</i>					
<i>kompetanseheving</i>	FK	14,000	14,000	-	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	17,000	-	-
Forskning og utvikling	Ldir	89,335	83,730	1,984	7,589
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,578	4,000		0,578
Stiftinga Norsk Mat	Stift.	71,000	71,000		-
Utviklingsprogrammet	IN	84,300	66,011	8,113	26,402
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	3,150	3,000		0,150
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi	IN				
og teknologiutvikling i landbruket		222,000	169,064	18,861	71,797
Skogbruk	Ldir	270,000	294,423	27,408	2,985
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	1,500	1,500	-	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	11,610	8,243	0,134	3,501
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	200,000	239,349	42,871	3,522
Drenering	Ldir	157,358	189,000	34,900	3,258
MetanHUB	Ldir	10,000	10,000		-
Klimasmart landbruk	Ldir	10,000	10,000		-
Tilskott til tiltak i beiteområde	Ldir	31,000	35,222	4,601	0,379
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	14,000	14,000	0,237	0,237
Klima- og miljøprogram	Ldir	43,207	45,010	8,324	6,521
Biogass	Ldir	22,000	15,586		6,414
Verdensarvområda og Utvalde kulturlandskap	Ldir	44,710	54,025	10,214	0,899
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	15,000	14,796	1,049	1,253
Administrasjonskostnader	Ldir	4,200	4,200		-
Sum		2 766,992	2 836,729	305,245	235,508

Administrasjonskostnader gjelder utgifter som Landbruksdirektoratet har i forbindelse med forvaltningen av LUF.

På grunn av den utfordrende kapital situasjonen i fondet ble det i jordbruksoppgjøret 2022 foreslått å inndra alle ubenyttede midler ved årsslutt. Det er gjort vurderinger av hvilke ordninger som kan omfattes av inndragningen, og det har vært gjennomført møter med avtalepartene om hvilke ordninger det blir inndratt midler på. Ordninger forvaltet av fylkeskommunen og ordninger som er samfinansiert er ikke omfattet av inndragningen.

Avtalepartene er enige om å føre en restriktiv linje med hensyn på å avvike fra prinsippet om at alle ubenyttede rammer skal inndras.

3.3 Overføring av ubenyttet ramme til 2025

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2024	Innvilget i 2024	Inndratte rammer 2024	Ubenyttet pr 31.12.24	Overføres til 2025
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 330,020	1 375,639	142,918	97,299	97,299
Forskning og utvikling	Ldir	89,335	83,730	1,984	7,589	7,000
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,578	4,000		0,578	0,397
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	11,610	8,243	0,134	3,502	3,502
Drenering	Ldir	157,358	189,000	34,900	3,258	3,258
Klima- og miljøprogram	Ldir	43,207	44,996	8,324	6,535	2,023
Verdensarvområda og Utvalde kulturlandskap	Ldir	44,710	54,025	10,214	0,899	0,899
Sum						114,378
Inndratte ubenyttede tilskuddsrammer 31.12.24						121,130

Forskning og utvikling, PRESIS og Klima- og miljøprogram leverte inn søknad med begrunnelse for hvorfor de ønsker deler av ubenyttet ramme fra 2024 overført til 2025. Dette ble innvilget av avtalepartene. I møtet mellom avtalepartene kom det fram at de ønsket å overføre ubenyttet ramme på drenering. Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift og Verdensarvområda og Utvalgte kulturlandskap er ikke omfattet av inndragning av ubenyttet ramme på grunn av at de er samfinansiert med andre departement. Bedriftsretta midlar til investering og utvikling blir inndratt fra fylkene og omfordelt på ordningen på nytt i 2026, dette står omtalt i prop 1 s.

3.4 Utbetalte tilskudd fra fondet i 2024

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2024	Innvilget i 2024	Utbetalt i 2024
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 330,020	1 375,639	1 113,092
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	20,000	19,956	11,229
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,550	0,500	0,090
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	41,000	41,000	41,000
Områderetta innsats				
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	17,000	17,000	17,000
Fjellandbruket	LMD	3,000	4,775	3,632
Arktisk landbruk	LMD	0,774		2,716
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	14,700	14,700	14,700
Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving	FK	14,000	14,000	14,000
Nasjonal modell for vaksenagronom	FK	17,000	17,000	17,000
Forskning og utvikling	Ldir	89,335	83,730	80,192
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,578	4,000	3,891
Stiftinga Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	71,000	71,000	71,000
Utviklingsprogrammet	IN	84,300	66,011	67,505
Bondens marked og Norsk Gardsost	IN	3,150	3,000	3,000
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	Ldir	222,000	169,064	116,228
Skogbruk	LMD	270,000	294,423	251,681
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	SF	1,500	1,500	1,500
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	11,610	8,243	7,769
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	200,000	239,349	146,551
Drenering	Ldir	157,358	189,000	104,330
MetanHUB	Ldir	10,000	10,000	
Klimasmart landbruk	Ldir	10,000	10,000	9,764
Tilskott til tiltak i beiteområde	Ldir	31,000	35,222	33,702
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	14,000	14,000	11,828
Klima- og miljøprogram	Ldir	43,207	45,010	38,035
Biogass	Ldir	22,000	15,586	15,586
Verdensarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir/SF	44,710	54,025	46,594
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir	15,000	14,796	23,896
Administrasjonskostnader	Ldir	4,200	4,200	4,387
KIL	Ldir			0,500
		2 766,992	2 836,729	2 272,398

Sum utbetalt 2024 er i denne tabellen 2 272,398 mill. kroner (utbetalt på ordninger), mens den i tabell under pkt. 2.5 og 5.1 er 2 358,894 mill. kroner (årsregnskapet). Differansen gjelder i hovedsak at utbetalinger til rentestøtte med 43,11 mill. kroner og utbetaling til tapsavsetning på 2,20 mill. kroner ikke er med i denne tabellen. I tillegg er ikke innbetalinger på samfinansierte ordninger som verdensarven, konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift, utvalgte kulturlandskap og tilbakebetaling fra forskningsrådet hensyntatt i denne tabellen.

3.5 Bedriftsretta midler til investering og utvikling

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Bedriftsretta midler til investering og utvikling	IN	1 419,025	1 142,700	1 252,220	1 297,839	142,918	1 035,292	1 538,654	1 201,300		1 298,599
<i>Særskilte prosjekt (FRAM)</i>					5,934		5,356	0,578			
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	-	77,800	77,800	77,800		77,800	-	71,200		71,200
Avsetning til tapsfond					2,202		2,202	-			
Sum		1 419,025	1 220,500	1 330,020	1 375,639	142,918	1 115,294	1 539,232	1 272,500	-	1 369,799

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Bedriftsretta midler til investering og utvikling	IN	1 055,000	1 055,000	1 055,000	1 055,000	1 055,000
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	71,200	77,000	78,000	79,000	80,000
Sum		1 126,200	1 132,000	1 133,000	1 134,000	1 135,000

Bedriftsretta midler til investering og utvikling forvaltes av Innovasjon Norge. IN avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger.

Rentestøtte

Tall i mill. kroner		Disponibel						Disponibel	
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025
Rentestøttebeløp	IN	105,038		-	-	-	43,114	61,924	-
Sum rentestøtte		105,038	-	-	-	-	43,114	61,924	-

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Rentestøttebeløp	IN	33,853	25,495	18,196	12,340	7,314
Sum rentestøtte		33,853	25,495	18,196	12,340	7,314

Siden ordningen er avviklet bevilges det kun midler til å dekke utbetaling av resterende ansvar. Tilsagn om rentestøtte genererer utbetalinger over 15 år. Ettersom siste tilsagn om rentestøtte ble gitt i 2015, kan det ventes utbetalinger av rentestøtte t.o.m. 2030.

Størrelsen på fremtidige utbetalinger er avhengig av renteutviklingen og det totale ansvaret for ordningen kan derfor ikke beregnes eksakt. Ved beregning av ansvar for rentestøtte har Innovasjon Norge lagt til grunn renten for kommende år for alle tilsagn som ligger i systemet per 31.12. Når renten øker beregnes det et økende ansvar, og når renten reduseres beregnes det et redusert ansvar.

3.6 Inn på tunet-løftet 2

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet		Disponibel	
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Inn på tunet del - 2	Ldir	0,199	-	0,550	0,500		0,090	0,109		0,050	-
Sum		0,199	-	0,550	0,500	-	0,090	0,109	-	0,050	-

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Inn på tunet del - 2	Ldir	0,500				
Sum		0,500	-	-	-	-

Kommentar regnskap 2024

Ved utgangen av 2023 var det 200 000 kroner i utestående ansvar som skulle benyttes til oppdatering av nasjonal håndbok for Inn på tunet i skolen. I tillegg fikk vi mulighet til å bruke 550 000 kroner av ubrukte midler fra Inn på tunet-løftet 2, til en nasjonal fagkonferanse og nettløsning for ny nasjonal håndbok (50 000 kroner).

Kommentar prognoser 2025-2029

Utbetaling av inntil 500 000 kroner til nasjonal fagkonferanse for Inn på tunet i 2025, når konferansen er avholdt, 11-12 februar 2025. Etter dette er det ingen resterende Inn på tunet-midler.

3.7 Områderettet innsats

Tall i mill. kroner		Disponibel							Ubenyttet ramme - inndras	Disponibel innvilg.- ramme	
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar			
											Innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	-	17,000	17,000	17,000		17,000	-	25,000		25,000
Fjellandbruket		0,122	-	-		0,122		-		0,122	-
Fjellandbruket II	LMD	8,188	3,000	3,000	4,775	1,794	3,632	7,537	3,000	0,019	3,000
Arktisk Landbruk II	LMD	4,973		0,774		0,784	2,716	2,257		1,558	-
Sum		13,283	20,000	20,774	21,775	2,700	23,348	9,794	28,000	1,699	28,000

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Fjellandbruket II	LMD	0,556	0,590	0,145	0,172	
Arktisk Landbruk II	LMD	1,543	0,559	0,154		
Sum		22,099	21,149	20,299	20,172	20,000

Kommentar regnskap 2024

Områderettet Innsats

Områderettet innsats omfatter i 2024 en bevilgning på 20,0 mill. kroner, hvorav 3 mill. kroner er rettet inn mot fjellandbruket forvaltet av statsforvalteren og 17 mill. kroner som gjelder en satsing på bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord forvaltet av fylkeskommunen.. Midlene til fylkeskommunen inngår som en del av LMDs samlede oppdragsbrev til fylkeskommunene.

Bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord

I jordbruksoppgjøret 2024 er det avsatt 17 mill. kroner til en videreføring av satsingen på bærekraftig matproduksjon og verdiskaping i nord. Troms fylkeskommune har hatt ansvaret for å koordinere satsingen i samarbeid med NIBIO og fylkeskommunene i Nordland og Finnmark. Den samlede rammen for ordningen i 2024 har vært på totalt 23,5 mill. kroner etter at de tre fylkeskommunene har supplert midlene over jordbruksavtalen med henholdsvis 2,5 mill. kroner fra Nordland fylkeskommune, 2,32 mill. kroner fra Troms fylkeskommune og 1,68 mill. kroner fra Finnmark fylkeskommune. 5 mill. kroner av satsingen har vært avsatt til forskning og øvrig kunnskapsutvikling i regi av NIBIO. I jordbruksoppgjøret i 2022 ble det lagt til grunn at satsingen skal evalueres etter 3 år.

Utforming og gjennomføring av satsingen har skjedd i nært samarbeid med landbrukets organisasjoner i nord, statsforvalterne, Sametinget, nordnorske næringsaktører, forsknings- og kunnskapsmiljøer og øvrige regionale myndigheter. Målet for satsingen er å styrke sårbare produsentmiljøer i Finnmark, Troms og Nordland, motvirke bruksnedgang, øke arealbruken og heve kompetansen til landbruksnæringen og verdikjeden for mat, samt å utnytte regionale fortrinn og muligheter innen arktisk landbruk.

I den regionale satsingen har det vært arbeidet ut fra 4 ulike arbeidspakker/tema knyttet til 1) omlegging fra båsfjøs til løsdriftsfjøs, 2) økonomi og lønnsomhet, 3) økt bruk av utmarksbeite i nord og 4) øke totalberedskapen gjennom økt matproduksjon. Arbeidspakkene 2-4 har vært prioritert i 2024 med henholdsvis vel 1,1 mill. kroner på arbeidspakke 2, i underkant av 2,3 mill. kroner på arbeidspakke 3) og i underkant av 12,9 mill. kroner på arbeidspakke 4). Det 3-årige prosjektet Omlegging fra båsfjøs til løsdrift som Nortura, NLR og NIBIO fikk støtte til i 2023 ble vurdert å dekke temaet i arbeidspakke 1 slik at den ikke har vært prioritert i 2024.

Fjellandbruket

Midlene omfatter fjellandbruket i Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken, og skal bidra til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer. Statsforvalteren i Trøndelag har hatt det koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Midlene har i 2024 vært forvaltet i tråd med aktuelle regionale planer og strategier og i samråd med næringsorganisasjonene og aktuelle fylkeskommunene.

Midlene har vært utløsende for næringsutvikling og kunnskapsbygging, og for å koble landbruk, næring og reiseliv sammen. Forholdsvis små summer har gitt stor uttelling.

Fjellandbruket er viktig for Norges beredskap og sjølforsyning. Fjellandbruket står for en betydelig verdiskaping, styrker bosetting i rurale områder og utnytter marginale ressurser som

ellers ikke ville blitt utnyttet. Fjellandbruksmidlene har i betydelig grad bidratt til å styrke det tradisjonelle landbruket og lagt grunnlaget for bærekraftig verdiskaping. Etter inspirasjon fra Alperegionen, har kommunene startet et samarbeid om å lage tettere koblinger og samarbeid mellom reiselivet og landbruket/lokalmaten. Dette inngår i det pågående arbeidet med matregionsatsingen.

De fire fylkene med fjellandbrukssatsing har hatt jevnlig kontakt med Nasjonalt senter for fjellandbruk i Valdres.

For bærekraftig matproduksjon i nord er hele bevilgningen betalt ut.

Kommentar prognoser 2025-2029

For bærekraftig matproduksjon i nord legges det til grunn av hele tildelingen utbetales i løpet av året. I tilskuddsrammen for bærekraftig matproduksjon er det for 2025 satt av 5 mill. kroner til et ettårig tilskudd til teigbasert tilskudd i nord som direktoratet skal forvalte. Disse midlene er ikke inkludert i innvilget ramme for 2025.

For Fjellandbruket II – Trøndelag er prognose lagt inn i henhold til sluttdato for prosjektene. Noen prosjekter går i 2025, men har sluttdato i 2026. De har mulighet til å rapportere når prosjektet er ferdig, slik at det er mulig at noen av midlene vil bli sluttrapportert i 2025 og at ønske om sluttutbetaling kommer i 2025. Utbetalingssummen for 2025 kan derfor bli høyere enn det som er prognosert, og utbetaling i 2026 kan dermed blir lavere enn prognosert. Det er heller ikke tatt høyde for at noen av prosjektene kan be om delutbetaling.

3.8 Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler

Tall i mill. kroner		Disponibel							Ubenyttet		Disponibel	
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme	
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025	
Nasjonale tilretteleggingsmidler	Ldir	27,160	16,000	20,000	19,956	1,053	11,229	34,834	16,000	1,097	16,000	
Regionale tilretteleggingsmidler	FK	-	41,000	41,000	41,000	-	41,000	-	61,000	-	61,000	
Sum		27,160	57,000	61,000	60,956	1,053	52,229	34,834	77,000	1,097	77,000	

Tall i mill. kroner		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Nasjonale tilretteleggingsmidler	Ldir	7,176	20,287	20,287	20,287	20,287
Regionale tilretteleggingsmidler	FK	61,000	61,000	61,000	61,000	61,000
Sum		68,176	81,287	81,287	81,287	81,287

Kommentar regnskap 2024

Utbetalinger i 2024 var høyere enn prognosen for 2024, som ble utarbeidet i fjorårets årsrapport. Prognosen var på 6,2 mill. kroner og utbetalingene ble på 11,3 mill. kroner. Årsaken er at flere prosjekter enn antatt fikk delutbetalt tilskudd i 2024.

Disponibel innvilget ramme samsvarer godt med innvilget beløp i 2024 for de nasjonale tilretteleggingsmidlene.

Tilskuddsmidlene til de regionale tilretteleggingsmidlene blir overført til fylkeskommunene sin bankkonto. innvilget beløp for disse tilskuddsmidlene viser derfor overført beløp og ikke hva som er innvilget av fylkeskommunene.

Nasjonale tilretteleggingsmidler

Formålet med nasjonale tilretteleggingsmidler (NT) er å bidra til å styrke verdiskaping i landbruket gjennom tilretteleggende tiltak som bidrar til fellesskapsløsninger innen næringsutvikling og kompetanseheving av nasjonal nytteverdi. Tiltakene varierer innenfor de to tilskuddsområdene for ordningen (næringsutvikling og kompetanseheving), og omfatter alt fra prosjekter og utredninger til utvikling av kurs m.m.

Ramma var 20 mill. kroner i 2024, noe som var økning fra tidligere år. Det ble gitt særskilte tematiske føringer som gjaldt oppfølging av rapporten «Grøntsektoren mot 2035», økologisk landbruk og HMS-arbeid i landbruket. I den åpne utlysningen mottok direktoratet 41 søknader med et samlet ressursbehov på 44,7 mill. kroner. Vi innvilget 13 av disse søknadene for totalt 15,9 mill. kroner.

I Jordbruksoppkjøret 2024 ble det i tillegg satt av 4 mill. kroner over 2024-ramma til prosjekter innen økt selvforsyning og bedre grovfôr. Vi mottok tre søknader med et samlet ressursbehov på om lag 4,7 mill. kroner. Ett prosjekt fikk 4 mill. kroner.

Utbetalinger i 2024 var høyere enn prognosen for 2024, jf. LUF-årsrapport 2023. Prognosen ble satt til 6,2 mill. kroner og utbetalingene ble på 11,3 mill. kroner. Årsaken er at flere prosjekter enn antatt søkte om og fikk delutbetalt tilskudd i 2024.

Regionale tilretteleggingsmidler (RT)

Midlene skal legges til rette for regional næringsutvikling med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket. Det kan gis tilskudd til tilretteleggingstiltak som bidrar til utvikling av konvensjonell eller økologisk drift i landbruket eller til utvikling av andre landbruksbaserte næringer innenfor fastsatte nasjonale og regionale rammer, strategier og prioriteringer.

Det regionale partnerskapet på landbruk prioriterer bruken av midlene ut fra regionale strategier og plandokumenter. Partnerskapet fastsetter også de regionale føringene for IBU-midlene fra Innovasjon Norge, dette bidrar til en god sammenheng mellom virkemiddelbruken hos fylkeskommunene og Innovasjon Norge.

Totalt ble det innvilget 41 752 007 kroner til 180 prosjekter i 2024. Dette er noe over innvilget beløp på 40 mill. kroner for 2024. Hovedårsaken til at fylkeskommunene innvilget mer enn ramma var at noen fylker hadde overførte midler fra tidligere år.

Region	RT-midler	
	Bevilgning 2024	Innvilget 2024
Buskerud	1 850 000	2 042 000
Akershus	1 380 000	1 339 750

Østfold	1 550 000	1 405 000
Innlandet	6 250 000	4 650 900
Vestfold	1 240 000	1 405 000
Telemark	1 520 000	1 520 000
Agder	2 470 000	2 470 000
Rogaland	3 280 000	3 310 000
Vestland	5 760 000	3 911 900
Møre og Romsdal	3 020 000	3 302 147
Trøndelag	6 410 000	7 587 390
Nordland	2 930 000	4 690 500
Troms	1 980 000	2 783 420
Finnmark	1 360 000	1 335 000
	41 000 000	41 753 007

Fordelingen av midler baserer seg på prioriteringer i regionale strategiplaner. Fylkeskommunene rapporterer at arbeidet i de regionale partnerskapene for landbruk fungerer godt, og bidrar til god koordinering og helhetsforståelse. Oversikt over fordeling av prosjekter på tema fremgår av figuren nedenfor.

[OBJ]

Sammenlignet med 2023 har det vært en nedgang i prosjekter innenfor blant annet skogbruk og Inn på tunet. Lokalmat har økt fra 6 prosent i 2023 til 15 prosent i 2024.

Kommentar prognoser 2025-2029

Prognosene for utbetaling av NT-midler for 2025 og 2026 er basert på prosjekter som har frist for å gjennomføre og rapportere i hhv. 2025 og 2026. Det er tatt hensyn til utbetalinger som allerede er gjort for disse prosjektene, men det er ikke tatt hensyn til eventuelle fremtidige delutbetalinger av tilskudd. Det antas at enkelte prosjekter kan ha behov for utsettelse, og at tilskuddet derfor blir utbetalt senere enn dagens frist tilsier.

Prognosene for 2027-29 er mer usikre da disse avhenger av nye innvilgninger. Det er tatt utgangspunkt i at rammen fra jordbruksavtalen 2024 på 16 mill. kroner blir videreført. Det er likevel usikkert om rammen vil videreføres i kommende jordbruksoppgjør og hvilken varighet kommende innvilgede prosjekter vil ha.

3.9 Rekruttering og kompetanse i landbruket

		Disponibel						Ubenyttet			
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	Disponibel innvilg.- ramme
Tall i mill. kroner		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanseheving	FK	-	14,000	14,000	14,000		14,000	-	-		-
KIL	Ldir	0,682		-		0,182	0,500	-0,000	-	0,182	-
Mentorordning i landbruket	LMD	2,765	-	-		2,765		-	-	2,765	-
Nasjonal modell for voksenagronom	LMD	-	17,000	17,000	17,000		17,000	-	17,000		17,000
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	-	14,700	14,700	14,700		14,700	-	15,000		15,000
Sum		3,447	45,700	45,700	45,700	2,947	46,200	-0,000	32,000	2,947	32,000

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanseheving	FK	-	-	-	-	-
KIL	Ldir	-	-	-	-	-
Mentorordning i landbruket	LMD		-	-	-	-
Nasjonal modell for voksenagronom	LMD	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Sum		32,000	32,000	32,000	32,000	32,000

Kommentar regnskap 2024

Tilskuddsmidlene til regionale kompetansenettverk for lokalmat og regionale tilskudd til rekruttering og kompetanse blir overført til fylkeskommunene sin bankkonto. Innvilget beløp for disse tilskuddsmidlene viser derfor overført beløp og ikke hva som er innvilget.

Regionale tilskudd til rekruttering og kompetanse (RK)

Tilskuddet skal bidra til rekruttering og kompetanseheving av næringsutøvere som kan ivareta og styrke verdiskapingen i landbruket regionalt. Målgruppen er etablerte og mulige næringsutøvere. Fylkeskommunene skal legge til rette for et godt og fleksibelt opplærings- og utdanningssystem. Prioriterte områder for ordningen er støtte til etterutdanning og tiltak som retter seg mot rekruttering, likestilling og omdømmebygging. Tiltak som bidrar til å styrke rekruttering, landbruksutdanning og etterutdanning for næringsutøvere i landbruket skal også prioriteres.

Tildelingen av midlene baserer seg på regionale strategier og planer, samt prioriteringer gjort i partnerskapene for landbruk. Midlene er et viktig bidrag til kunnskapsbygging og innovasjon regionalt, og for rekrutteringen til grønne fag.

Fra og med 2025 innlemmes RK-ordningen i RT-ordningen.

Totalt er det innvilget 15 485 197 kroner til gjennomføring av 119 RK-prosjekter. På grunn av tidligere underforbruk og inntrukne midler har fylkeskommunene hatt midler til å innvilge prosjekter utover ramma på 14 mill. kroner. Av prosjektene er det ett som er merket av som likestillingsprosjekter.

Region	RK-midler	
	Bevilgning 2024	Innvilget 2024
Buskerud	630 000	796 000
Akershus	476 000	728 000
Østfold	532 000	677 000
Innlandet	2 142 000	944000
Vestfold	420 000	407 000
Telemark	518 000	518 000
Agder	840 000	840 000
Rogaland	1 120 000	1 113 400
Vestland	1 960 000	2 158 975
Møre og Romsdal	1 036 000	1 723 312
Trøndelag	2 198 000	2 027 750
Nordland	994 000	1 000 000
Troms	672 000	891 000
Finnmark	462 000	458 560
	14 000 000	15 485 197

De største tilskuddsmottakerne av prosjektmidlene er: - Norsk Landbruksrådgivning 3 038 060 kroner - Grunnskole/Vgs/Fagskoler 2 147 725 kroner - Kommuner 1 098 400 kroner - Bondelaget/NBS 885 700 kroner

Kompetanseutvikling i landbruket (KIL)

Ordningen «Midler til kompetanseutvikling i landbruket (KIL)» ble lagt inn i Nasjonale tilretteleggingsmidler da denne ordningen ble opprettet i jordbruksoppgjøret 2019. Det gjøres derfor ingen nye innvilgninger på denne ordningen, som fases ut i søknads- og saksbehandlingssystemet sammen med siste gjestående prosjekt.

Ved inngangen til 2024 var det to gjestående aktive prosjekter på ordningen. Begge prosjektene ble avsluttet i 2024.

Regionale kompetansenettverk for lokalmat

Målgruppen for ordningen er små matbedrifter med inntil 10 ansatte. Dette kan være primærprodusenter eller næringsmiddelbedrifter med mål om å utvikle, foredle og selge kvalitetsprodukter basert på lokale råvarer. I tillegg kan reiselivsaktører som har utviklingsprosjekter i samarbeid med lokalmatprodusenter også omfattes av ordningen.

Kompetansenettverkene sitt oppdrag er økt verdiskaping gjennom utvikling og formidling av matfaglige kompetansetiltak. Kompetansetiltakene skal gi vekstkraftige produsenter som foredler mat med kvalitet, og mat som er trygg. Aktiviteten fordeler seg hovedsakelig på besøksordningen og gjennomføring av ulike kurs. De fem kompetansenettverkene samarbeider om å tilby kurs, for best mulig å svare ut behovene i næringa.

Det er en trend at flere kurs og flere av møtene innen besøksordningen blir gjennomført digitalt. Totalt har 239 foretak vært involvert i besøksordningen og det har vært planlagt og gjennomført 78 ulike kurs. Viktige samarbeidspartnere for kompetansenettverkene er landbrukspartnerskapene, Innovasjon Norge, Statsforvalteren, Fylkeskommunene, Stiftelsen Norsk Mat, Hanen, matfaglige kompetansepersoner og kursarrangører.

Nasjonal modell for voksenagronom

Hele bevilgningen er betalt ut. I jordbruksoppgjøret 2023 ble det satt av 17 mill. kroner til nasjonal modell for voksenagronomen for 2024. Av disse ble 0,3 mill. kroner satt av til drift av felles pedagogiske og digitale løsninger for hele landet (oppfølging av digitaliseringsprosjektet).

For skoleåret 2024/2025 ble det gitt tilskudd til 13 fylkeskommuner fordelt på 19 skoler som gjennomfører nett- og samlingsbasert opplæring for til sammen om lag 430 deltagere. Av disse får om lag 50 deltagere opplæring i gartnerfaget («voksengartneren»). Antall deltagere økte jevnt de første årene etter etableringen av ordningen i 2018, og har nå stabilisert seg i de fleste fylkeskommunene. Flere fylkeskommuner rapporterer om flere søkere enn de kan ta inn, men inntrykket er at dagens nivå er tilpasset fylkeskommunenes og skolenes kapasitet.

For 2024/2025 ble det bevilget 0,3 mill. kroner til videre drift av det som ble utviklet i prosjektet «Pedagogisk bruk av digitale læringsressurser i voksenagronomutdanningen» der Innlandet fylkeskommune var prosjekteier. Faglærerne på alle skolene som tilbyr voksenagronomen har deltatt på kompetanseprogrammet, som ble avsluttet 2021/2022, og det er utviklet felles læringsressurser til bruk i flere av fagene. Driftsmidlene brukes til videre utvikling og drift av læringsmateriell og nettverksarrangementer for faglærerne på samtlige skoler.

Kommentar prognoser 2025-2029

Nasjonal modell for voksenagronom

Det legges til grunn at hele tildelingen utbetales i løpet av året.

3.10 FoU-midler over jordbruksavtalen

Tall i mill. kroner

		Ansvar	Innvilg.- ramme	Disponibel innvilg.- ramme		Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	Ubenyttet ramme - inndras	Disponibel innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Prosjekter forvaltet av Avtalestyret	Ldir	6,841	81,758	87,593	82,165	1,984	78,631	8,392	89,605	0,412	96,605
Derav forskningsprosjekter	Ldir	0,107			61,819	1,984	61,926	-			
Derav utredninger og forprosjekter	Ldir	5,984			10,596		7,205	9,375			
Derav rammetilskudd	Ldir	0,750			9,750		9,500	1,000			
Administrasjonskostnader	Ldir		1,742	1,742	1,565		1,561	0,004	1,895	0,177	1,895
Sum		6,841	83,500	89,335	83,730	1,984	80,192	8,396	91,500	0,589	98,500

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt 2025	Prognose utbetalt 2026	Prognose utbetalt 2027	Prognose utbetalt 2028	Prognose utbetalt 2029
Prosjekter forvaltet av Avtalestyret	Ldir	89,502	88,755	88,755	88,755	88,755
Administrasjonskostnader	Ldir	1,895	1,850	1,907	1,966	2,027
Sum		91,397	90,605	90,662	90,721	90,782

Kommentar regnskap 2024

Landbruksdirektoratet er sekretariat for styret for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og styret for FoU-midler over jordbruksavtalen (JA). De to styrene samhandler om finansiering av forskning og innovasjon i hele verdikjeden fra primærledd til industri og forbruker.

Sekretariatet har det siste året planlagt og tilrettelagt sju styremøter og forberedt 62 saker for styret. En av sekretariatets viktigste oppgaver er å gjennomføre utlysning av forskningsmidler, vurdere søknader og legge fram innstilling for styrene. FFL/JA har en samarbeidsavtale med Forskningsrådet om utlysning og vurdering av flerårige forskningsprosjekter. Forskningsrådets systemer og rutiner benyttes, og søknadene vurderes av nasjonale og internasjonale fagekspert. Med grunnlag i dette vurderer sekretariatet søknadene og innstiller for innvilgning av styrene. FFL/JA lyser også ut midler til utredninger og forprosjekter hvor sekretariatet har ansvar for hele prosessen fra utlysning til innstilling. Veiledning og oppfølging av søkere er en viktig del av arbeidet, både under selve søknadsprosessen, underveis i prosjektperioden og i forbindelse med sluttrapportering. De to siste årene har interessen for forskningsmidlene vært økende, noe som gjenspeiles i flere søknader enn tidligere. I 2024 ble det sendt inn 92 søknader om midler til forskningsprosjekter, 25 flere enn året før. Det kom inn 75 søknader om midler til utredninger og forprosjekt i 2024, mot 59 året før.

JA bidrar med midler til Graminors forskning innen planteforedling og Forskningsrådets program «Miljøforsk». JA bidrar dessuten med midler til svensk-norsk hesteforskning gjennom Stiftelsen Håstforskning. Sekretariatet har det administrative ansvaret knyttet til innvilgning og oppfølging av disse tilskuddsmottakerne.

For styret aktiviteter og virksomhet for 2024, vises det til JA-styrets egne årsrapport.

Kommentar regnskap 2024

Tildelingen over jordbruksavtalen for 2024 var på 83,5 mill. kroner. I tillegg ble udisponert ramme på 5,8 mill. kroner overført fra 2023 slik at samlet disponibel ramme var på 89,3 mill. kroner 1.1.2024.

Utgifter

Ansvaret for prosjekter som pågikk i 2024 var 83,73 mill. kroner, inkludert rammetilskudd til planteforedlingsforskning (Graminor), norsk-svensk hesteforskning (Norsk hestesenter) og Forskningsrådets rammeprogram MILJØFORSK. Av dette ble 78,6 mill. kroner utbetalt. Tilskudd til forprosjekter og utredninger blir utbetalt i henhold til fullførte aktiviteter, i motsetning til tilskudd til forskningsprosjekter som utbetales til Forskningsrådet i henhold til budsjett. Ansvar knyttet til forprosjekter og utredninger blir dermed ikke alltid utbetalt samme år som midlene er gitt for. Dette kommer fram som ansvar per 31.12.2024 i tabell 6.2.

Inndratte midler

I 2024 ble i underkant av 2 mill. kroner i udisponert tilskudd tilbakebetalt fra Forskningsrådet. Disse midlene inngår i rammen som er utlyst til nye forskningsprosjekter med oppstart i 2026.

Administrasjonskostnader

Forskningsrådet mottar honorar for prosjektadministrasjon som de utfører på vegne av styrene. Dette er regulert gjennom en samarbeidsavtale. Grunnlaget for faktureringen er 2 ½ rådgiver/seniorrådgiverstilling og ½ konsulent/seniorkonsulentstilling. Kostnaden blir delt mellom FFL og JA i forholdet 70/30, basert på andel utbetalt tilskudd fra hver av ordningene. I administrasjonskostnader ligger honoraret til Forskningsrådet, utgifter til grafiske tjenester og en ekstern juridisk vurdering.

Ansvar 2025-2029

I 2024 har styret innvilget søknader om midler til nye utredninger, forprosjekter, samarbeids- og innovasjonsprosjekter med oppstart i 2025. Forskningsprosjekter har en varighet på 3-4 år, mens forprosjekter og utredninger har en varighet på 1-2 år. Rammetilskudd for nye perioder ble innvilget til Graminor og MILJØFORSK i 2023, og til norsk-svensk hesteforskning i 2021.

Når styret fatter vedtak om innvilgning av tilskudd, gjelder det for hele prosjektperioden. Styrevedtak som binder opp midler fra 2026 er derfor gjort med forbehold om Stortingets bevilgning av FoU-midler over jordbruksavtalen i fremtidige jordbruksoppgjør. Med dette forbeholdet foreligger det et samlet ansvar på om lag 215 mill. kroner for perioden 2025–2029. Administrasjonskostnader kommer i tillegg. Se oversikt over vedtatt ansvar i tabellen over.

Kommentar prognoser 2025-2029

Prognosen for utbetalinger kommende år baserer seg på samme bevilgning som i 2025, på 91,5 mill. kroner. I gjennomsnitt betales det ut om lag 98 prosent av innvilgede beløp og gjenstående ansvar, inkl. administrasjonskostnader. Dette er lagt til grunn i prognosen. Det er videre lagt til grunn i prognosen at JA-midlene finansierer 30 prosent av administrasjonskostnadene til Forskningsrådet og styrekostnader. Administrasjonskostnadene til Forskningsrådet forventes å øke med 3,8 prosent per år.

Dersom bevilgningene blir de samme som for 2025, vil utbetalingene i årene fremover ligge på et tilsvarende nivå som for 2024. Det er ikke alle prosjekter som har frist for sluttrapportering ved årsskiftet, selv om prosjektslutt er i bevilgningsåret. Dette innebærer at tilskuddet først blir utbetalt året etter. Antall prosjekter som skal sluttrapportere ved årsskiftet vil variere, noe som påvirker prognose for utbetaling, spesielt ved endringer i bevilgning. Tabellen over viser allerede vedtatte innvilgninger i prosjekter og rammetilskudd fra 2024. Innvilgningene er gjort med forbehold om fremtidige budsjettvedtak i Stortingets om forskningsmidler over jordbruksavtalen. Forskningsprosjekter har en prosjektperiode på 3-5 år, og innvilgede prosjekter binder derfor opp midler frem til 2028. Forprosjekter og utredninger har en prosjektperiode på 1-2 år. Perioden med rammetilskuddet til stiftelsen Norsk-Svensk hesteforskning ble vedtatt i 2021, og varer ut 2025. En ny periode med rammetilskudd for Graminor og Miljøforsk ble vedtatt i 2023, og varer ut henholdsvis 2027 og 2026.

3.11 PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet Disponibel		
		Innvilg.-		innvilg.-		Inndratt	Utbetalt	Innvilg.-		Innvilg.-
		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget			ramme	ramme -	
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024
Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,000	4,578	4,000	-	3,891	4,109	4,000	0,181
Sum		4,000	4,000	4,578	4,000	-	3,891	4,109	4,000	0,181

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	-	-	-	-
Sum		4,000	-	-	-	-

I jordbruksoppkjøret 2019 ble det satt av 20 mill. kroner til prosjektet PRESIS i regi av Nibio v/Senter for presisjonsjordbruk, i samarbeid med Norges Bondelag, Norsk bonde- og småbrukarlag og Norsk Landbruksrådgiving. Midlene er fordelt med 4 mill. kroner per år fra 2020-2024. I jordbruksoppkjøret 2024 ble prosjektet forlenget med ett år og tildelt 4 mill. kroner for 2025.

Prosjektet har som mål å utvikle et helhetlig system som skal gi norske bønder tilgang til brukervennlige, teknologiske tjenester innen presisjonsjordbruk, testet og tilpasset norske forhold. En viktig del av prosjektet er å skreddersy brukerstøtte og rådgiving for de nye tjenestene som skal tilbys. Landbruksdirektoratet er representert i arbeidsgruppa for prosjektet. Det gjennomføres årlige statusmøter hvor det blir redegjort for arbeidet i foregående år og planer for kommende år. Prosjektet avgir årlig framdriftsrapport til Landbruksdirektoratet og utbetaling skjer etterskuddsvis med bakgrunn i utbetalingsanmodning.

Kommentar regnskap 2024

Regnskapet for 2024 er foreløpig ikke mottatt, men det er signalisert et underforbruk på 0,397 mill. kroner som følge av forsinkelser i prosjektet. Dette er kostnader som kommer i 2025.

Kommentar prognoser 2025-2029

2025 er siste år av prosjektet og det forventes at hele bevilgningen på 4 mill. kroner kommer til utbetaling i 2025. I tillegg kommer eventuell utbetaling av ubrukte midler i 2024 på 0,397 mill. kroner.

3.12 Stiftelsen Norsk Mat

Tall i mill. kroner		Disponibel					Disponibel		
		Innvilg.-		innvilg.-		Inndratt	Utbetalt	Innvilg.-	
		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget			ramme	ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025
Stiftelsen Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	-	71,000	71,000	71,000	-	71,000	-	78,000
Sum		-	71,000	71,000	71,000	-	71,000	-	78,000

<i>Tall i mill. kroner</i>		Prognose utbetalt 20025	Prognose utbetalt 2026	Prognose utbetalt 2027	Prognose utbetalt 2028	Prognose utbetalt 2029
Stiftelsen Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	78,000	78,000	78,000	78,000	78,000
Sum		78,000	78,000	78,000	78,000	78,000

Kommentar regnskap 2024

Stiftelsen Norsk Mat skal styrke konkurranseevnen til norsk matproduksjon gjennom å arbeide med kvalitetssystemer og kompetanse og derigjennom synliggjøring av konkurransefortrinn og opprinnelse overfor forbruker og marked. Ved inngangen til 2024 har stiftelsen brukt tid på å etablere ny strategi, utvikle handlingsplaner og kvantitative mål for strategiperioden.

For budsjettåret 2024 var bevilgningen over jordbruksavtalen 71 mill. kroner. Oppgavene knyttet til tilskuddet er i all hovedsak arbeidet med KSL (kvalitetssystem i landbruket), lokalmat og merkeordninger som Beskyttede betegnelser og Spesialitet, samt drift og utvikling av lokalmat.no, økologisk.no, godkjenning av Inn på tunet-gårder og nasjonal nettside for Inn på tunet, samt salgsmålninger for lokalmat og drikke. Stiftelsen hadde 18 medarbeidere ved utgangen av 2024.

Norsk Mat har i 2024:

- Utvikling av KSL til et framtidsrettetkvalitetssystem gjennom å videreutvikle ordningen med gyldig KSL, økt revisorkompetanse og fortsatt arbeidet med KSL Trygg.
- Kontinuerlig og løpende utviklingsarbeid sammen med Netpower som drifter KSL-databasen.
- Faggruppen for Inn på tunet har revidert og oppdatert sjekklister i henhold til nye krav og forskrifter.
- Arbeidet for en økning i antall norske Beskyttede betegnelser
- Utviklet en ny designprofil for Beskyttede betegnelser, økt markedsarbeidet og utviklet en ny kommunikasjonsstrategi for Beskyttede betegnelser.

En mer detaljert rapportering til Landbruks- og matdepartementet fra Norsk Mat gis innen 1. april 2024.

Salget av lokalmat har økt fra 2023 til 2024. Totalt ble det omsatt for 12,3 mrd. i dagligvare og storhusholdning. Det er en vekst både i volum og pris, vekst i alle salgskanaler og vekst i alle fylker.

Stiftelsen administrerer og videreutvikler merkeordningen Nyt Norge. Merkeordningen samfinansieres mellom Omsetningsrådet, merkebrukerne og dagligvarehandelen. Kvalitetssystemet i landbruket er en viktig del av grunnlaget for Nyt Norge. Nyt Norge har i 2024 befestet sin posisjon som det mest kjente merket for mat. Uhjulpet kjennskap har økt til 38% i 2024 og hjulpet kjennskap holder seg på 94%. I 2024 har styret i stiftelsen besluttet å utvide Nyt Norge til også å omfatte sjømat. Stiftelsen samarbeider tett med Opplysningskontoret for frukt og grønt i tråd med planene i prosjekt «Økt etterspørsel etter norsk frukt, bær, grønnsaker og poteter». Samarbeidet har resultert i Det

Store Norske Grøntløftet: I 2024 har Opplysningskontorene i landbruket, sammen med Stiftelsen Norsk Mat, gått sammen om kampanjen «Hjemmelaga».

3.13 Utviklingsprogrammet

		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning	IN	114,240	78,700	78,700	66,011	8,113	67,505	104,633	77,000	26,402	71,400
Adm.kost	IN		5,600	5,600				-			5,600
Sum		114,240	84,300	84,300	66,011	8,113	67,505	104,633	77,000	26,402	77,000

		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning	IN	65,000	60,000	60,000	60,000	60,000
Adm.kost	IN	9,500	9,500	10,000	10,000	10,000
Sum		74,500	69,500	70,000	70,000	70,000

Utviklingsprogrammet forvaltes av Innovasjon Norge (IN). IN avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger. IN rapporterer i slutten av august.

3.14 Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket

		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Verdiskapningsprogr for fornybar energi	IN	206,846	206,700	206,700	153,764	18,861	100,928	240,821	236,200	71,797	236,200
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	-	15,300	15,300	15,300		15,300		0,800		0,800
Sum		206,846	222,000	222,000	169,064	18,861	116,228	240,821	237,000	71,797	237,000

		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Verdiskapningsprogr for fornybar energi	IN	150,000	175,000	175,000	175,000	175,000
Administrasjonskostnader (inkl. KEU)	IN	0,800	11,000	11,000	11,000	11,000
Sum		150,800	186,000	186,000	186,000	186,000

Verdiskapningsprogram for fornybar energi og utvikling i landbruket forvaltes av Innovasjon Norge. Innovasjon Norge avlegger egen rapport til LMD på sine ordninger. IN rapporterer i slutten av august.

3.15 Skogbruk

Nærings- og miljøtiltak i
skogbruket (NMSK)

Tall i mill. kroner

		Ansvar	Disponibelt			Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Ubenyttet		Disponibelt
			Innvilg.- ramme	Innvilg.- ramme	Innvilget				Innvilg.- ramme	ramme - inndratt	Innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
<i>Del av NMSK forvaltet av</i>			100,000	101,287					101,000	2,423	101,000
Skogkultur	Kom	0,000			94,996	0,038	94,959	0,000			
Førstegangstynning	Kom	0,039			0,065		0,020	0,085			
Tilskudd til miljøtiltak i skogen	Kom	0,896			2,616	0,043	2,459	1,010			
Andre tiltak i skogbruket	Kom	10,998			2,264	0,998	3,558	8,706			
Delsum kommunal del av NMSK		11,933	100,000	101,287	99,942	1,079	100,995	9,801	101,000	2,423	101,000
<i>Del av NMSK forvaltet av SF:</i>			117,000	117,012					120,000	0,417	120,000
Skogsveier	Kom	223,753			122,189	20,674	88,705	236,564			
Taubane og hest	Kom	11,955			16,786	1,707	15,934	11,100			
Delsum SF-del av NMSK		235,708	117,000	117,012	138,975	22,381	104,639	247,664	120,000	0,417	120,000
Delsum NMSK		247,641	217,000	218,299	238,917	23,459	205,634	257,466	221,000	2,840	221,000

Øvrige sentrale tiltak

Tall i mill. kroner

		Ansvar	Disponibelt			Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Ubenyttet		Disponibelt
			Innvilg.- ramme	Innvilg.- ramme	Innvilget				Innvilg.- ramme	ramme - inndratt	Innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Skogbruksplanlegging, fylkesvise	SF	88,859	30,000	28,701	32,506	3,809	22,990	94,566	31,000	0,005	31,000
Kurs og andre opplæringstiltak	LMD	2,750	15,000	15,000	15,000		15,000	2,750	15,000		15,000
Velg skog	LMD	1,000	2,000	2,000	2,000	-	2,000	1,000	2,000		2,000
Kystskogbruket	FK	0,198	6,000	6,000	6,000	0,140	6,058	0,000	6,000	0,140	6,000
Delsum øvrige sentrale tiltak		92,807	53,000	51,701	55,506	3,949	46,047	98,316	54,000	0,145	54,000
Totalsum skogbruk		340,448	270,000	270,000	294,423	27,408	251,681	355,782	275,000	2,985	275,000

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Tall i mill. kroner

	Prognose utbetalt 2025	Prognose utbetalt 2026	Prognose utbetalt 2027	Prognose utbetalt 2028	Prognose utbetalt 2029
<i>Del av NMSK forvaltet av kommunene:</i>	101,000	101,000	101,000	101,000	101,000
Skogkultur					
Førstegangstynning					
Tilskudd til miljøtiltak i skogen					
Andre tiltak i skogbruket					
Delsum kommunal del av NMSK	101,000	101,000	101,000	101,000	101,000
<i>Del av NMSK forvaltet av SF:</i>	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000
Skogsveier					
Taubane og hest					
Delsum SF-del av NMSK	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000
Delsum NMSK	221,000	221,000	221,000	221,000	221,000

Øvrige sentrale tiltak

Tall i mill. kroner

	Prognose utbetalt 2025	Prognose utbetalt 2026	Prognose utbetalt 2027	Prognose utbetalt 2028	Prognose utbetalt 2029
Skogbruksplanlegging, fylkesvise	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000
Kurs og andre opplæringstiltak	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Velg skog	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
Kystskogbruket	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000
Delsum øvrige sentrale tiltak	54,000	54,000	54,000	54,000	54,000
Totalsum skogbruk	275,000	275,000	275,000	275,000	275,000

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler som skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping gjennom et lønnsomt og bærekraftig skogbruk. Virkemidlene er i hovedsak knyttet til bedre infrastruktur, foryngelse og skogkultur og miljøtiltak.

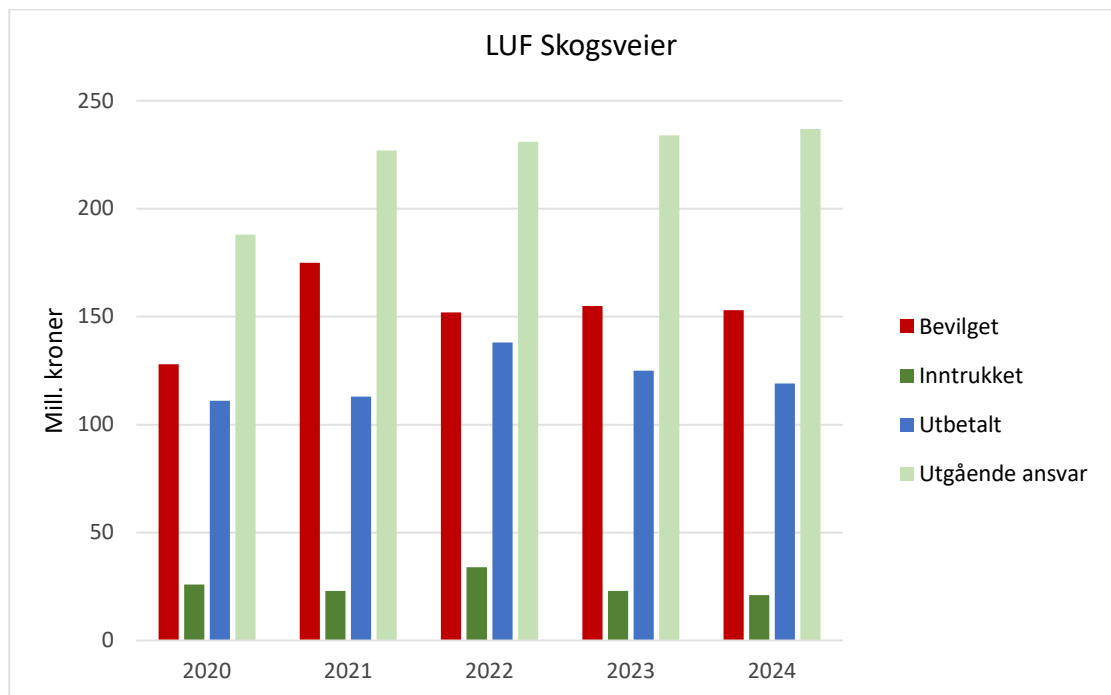
Skogsveier

Avvirkningen har økt betydelig de siste årene. Det gir behov for nybygging og opprusting av skogsveier for å gjøre skogarealene tilgjengelige for hogst og for å oppgradere eldre veier til dagens krav til veistandard. Byggingen av en skogsvei tar som oftest flere år, gjerne med en arbeidsfrist på 3 år.

Det ble bygd og ferdigstilt 118 km skogsbilveier med tilskudd i 2024. Tilsvarende tall for ombygging av skogsbilveier er 224 km. I tillegg kommer traktorveier med tilskudd med 33 km. Tallene er noe høyere enn foregående år.

Det ble utbetalt til 119,10 mill. kroner i tilskudd til skogsveier i 2024. Av dette ble 30,42 mill. kroner dekt over statsbudsjettet (kap. 1149, post 71). Disse midlene, som ikke er en del av LUF, er ellers holdt utenfor her med mindre det er kommentert spesielt.

Til drift i vanskelig terreng ble det bevilget 16,78 mill. kroner, inntrukket 1,71 mill. kroner og utbetalt 15,93 mill. kroner i 2024. Ansvar ved utgangen av året var på 11,09 mill. kroner. Tallene er noe lavere enn foregående år. Det meste av midlene til drift i vanskelig terreng går til taubanedrifter.

Diagrammet viser LUF-midler, inkludert overførte statsbudsjettmidler (kap. 1149.71)

Det er ellers vanskelig å lage gode prognoser for utbetalinger det enkelte år framover. En viss sammenheng vil det selvsagt være med de samlede bevilgningene det enkelte år, men det lar seg ikke gjøre å ha kontroll over framdrift og utbetalinger i alle prosjekter. Til dette kommer at det også hefter usikkerhet med hvor stor del av utbetalingene på skogsveier som kan dekkes med midler fra statsbudsjettet (kap. 1149, post 71).

Det kan ikke tildeles mer til nye prosjekter enn gitte bevilgninger (tilgjengelig tildelingsramme) det enkelte år. Behovet for midler til skogsveier synes økende, både til nybygging og ombygging. Behovet for midler til driftstilskudd (taubane og hest) er nok mer stabilt, med mindre taubanekapasiteten utvides.

Skogkultur

Planting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak for å etablere og skjøtte ny skog, gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Aktiv skogskjøtsel er ellers et godt klimatiltak.

Foryngelsesarealet ved nyplanting var i 2024 på 268 809 dekar. I tillegg kommer suppleringsplanting med 34 944 dekar. Resultatkartleggingen viser at det fortsatt er utfordringer

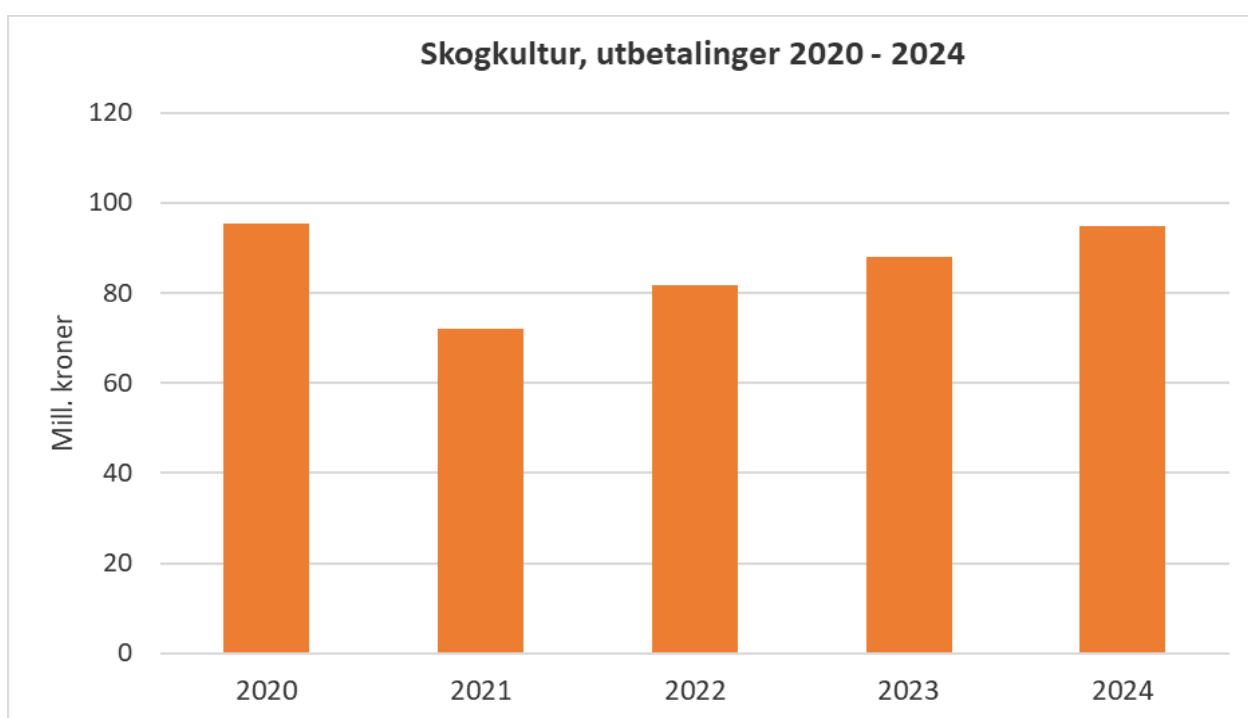
knyttet til oppfyllelse av foryngelsesplikten etter hogst. Spesielt i kystfylkene er det slik at mange hogstflater av ulike årsaker ikke blir tilfredsstillende forynget.

I 2024 ble det gjennom skogfondsystemet registrert til sammen nesten 48 mill. planter; 45,4 mill. ved nyplanting og 2,6 mill. ved suppleringsplanting.

Ungskogpleieaktiviteten i 2024 endte på 314 690 dekar. Det er en økning fra tidligere år. Det er et stort etterslep og behov for økt aktivitet knyttet til ungsogpleie.

Av midlene til skogkulturtiltak gikk nærmere 64 prosent av midlene til ungsogpleie, 23 prosent til planting og 9 prosent til markberedning. De resterende 4 prosent gikk til andre skogkulturtiltak. I tillegg kommer tynning, miljøtiltak og andre tiltak som inngår under skogkultur.

For landet som helhet ble det gitt 37 prosent tilskudd av medgåtte kostnader til ungsogpleie i 2024. Tilsvarende tall for markberedning er 18 prosent. Tilskudd til planting forekommer først og fremst i kyststrøkene hvor tilskuddsnivået varierer en del mellom fylker og kommuner.

Diagrammet viser utbetalinger til skogkulturtiltak 2020 – 2024. I tillegg kommer utbetalinger til tynning, miljøtiltak og andre tiltak, jf. tabell. I tallene fra 2020 inngår plantetilskudd (Covid 19).

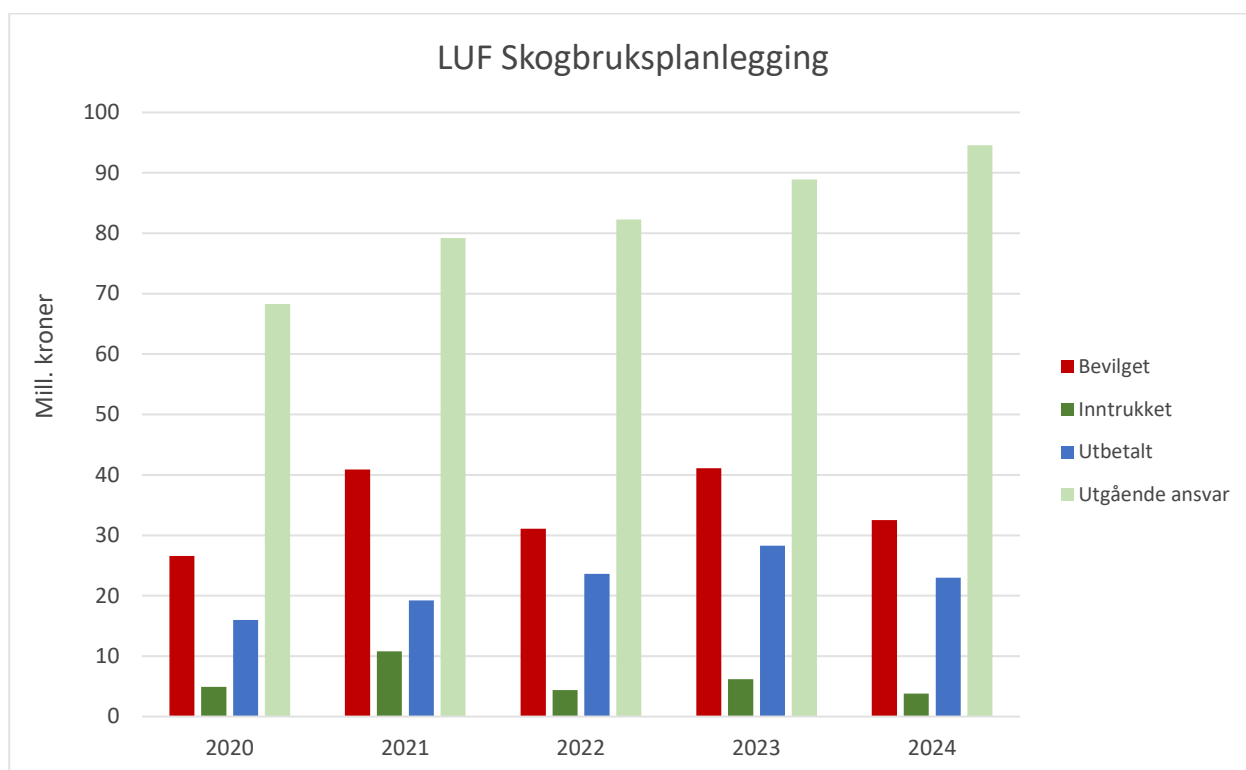
Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble i 2024 utbetalt 23 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering. Dette er 5,3 mill. kroner mindre enn året før. I 2024 ble det levert skogbruksplanprosjekter for et areal på litt over 2 millioner dekar. Vi har i 2024 et akkumulert nøkkelbiotopareal på 1,28 mill. dekar. Bevilgninger til skogbruksplanlegging med

miljøregistreringer har vært stabilt de siste årene. Utbetalingene skjer etter hvert som prosjektene ferdigstilles.

Det ble i 2024 tildelt 27 mill. kroner til skogbruksplanprosjekter i fylkene, 1 mill. kroner til NIBIO for vedlikehold av AR5 og 2 mill. kroner til sentrale prosjekter.

Landbruksdirektoratet arrangerte i 2024 et kurs i naturkartlegging i skog (MiS) for å styrke kunnskapen om bærekraftig skogbruk. Kurset ble gjennomført i samarbeid med Skogkurs, og gir en innføring i å typifisere natur etter Natur i Norge (NiN) som er et av flere aspekter i Miljøregistreringer i skog (MiS).

Diagrammet viser LUF-midler, skogbruksplanlegging med miljøregistreringer.

Årsaken til at vi ser en nedgang i utbetalinger for 2024, sammenlignet med 2023, er at det er færre skogbruksplanprosjekter som har blitt avsluttet enn året før. En årsak til økningen i utgående ansvar er tidsperspektivet på skogbruksplanprosjekt. Et skogbruksplanprosjekt tar normalt 3-4 år fra oppstart til utbetaling av tilskudd. Som følge av at midlene blir satt i ansvar på et tidlig tidspunkt, tar det litt tid mellom oppstart og at prosjektene formelt blir avsluttet. En annen årsak er at flere prosjekter har startet opp enn det som har blitt avsluttet. Vi har i 2024 hatt tett dialog med statsforvalterne om forvaltningen av tilskuddsrammene.

Kystskogbruket

Forvaltningen av midlene til kystskogbruket ble fra 2020 overført til fylkeskommunene. De har som anbefalt samlet seg om felles retningslinjer og en felles forvaltning av midlene. Trøndelag

fylkeskommune forvalter midlene på vegne av kystfylkene. Landbruksdirektoratet utbetaler tildelt ramme i sin helhet til fylkeskommunene tidlig på året.

Skognæringa Kyst har vært tildelt det alt vesentlige av midlene siden 2020. Det på samme måte som før 2020.

De siste prosjektene, fra den tida Landbruksdirektoratet forvaltet ordningen, ble avsluttet i 2024 og resterende midler er inntrukket.

Skogkurs

Skogkurs er et kompetansesenter for næringsutvikling og forvaltning av skog og andre arealressurser, og bidrar med tilbud rettet mot hele skogbruket. Etter- og videreutdanningstilbud er særlig viktig for at næringen skal kunne tilpasse seg digitaliseringen hele samfunnet står overfor. Samtidig er praktiske og desentraliserte kurs på ulike områder en viktig del av virksomheten, samt arbeid mot barn og unge for å fremme naturforståelse, rekruttering og omdømmebygging. Det ble i 2024 bevilget 15 millioner kroner til Skogkurs. Kursaktiviteten har vært svært god, og det satses videre for å utvikle instruktørene og styrke Skogkurs sin posisjon i alle deler av landet.

Velg skog

Tildelingen til Velg Skog var på 2 mill. kroner i 2024. Tilskuddet har gått til arbeidet med å styrke rekruttering, kompetanse og omdømmebygging for skognæringen. Sammen med økte bidrag fra medlemsorganisasjonene har dette bidratt til en solid styrking av innsatsen i 2024.

Kommentar regnskap 2024

Det er hvert år noen mindre avvik mellom fagsystemet (ØKS) og regnskap når det gjelder utbetalinger. Dette fenomenet er knyttet til periodisering – posteringer som føres i ØKS på tampen av det ene året som ikke blir ført i regnskapet før året etter. Så lenge regnskapet stenger i midten av desember og ØKS holder åpent av hensyn til de rene skogfondutbetalingene, er dette uunngåelig.

Inngående ansvar for både skogkultur, skogsveier og skogbruksplan er rettet i forhold til utgående ansvar i 2023, da det i ØKS har blitt noe feil som følge av periodisering og utbetalinger til førstegangstynning.

Det er gitt fullmakt til å omfordele udisponerte og inntrukne midler mellom ordningene på slutten av året. I 2024 ble det omfordelt 1,3 mill. kroner mellom ordningene, hvor skogkultur ble tilført 1,29 mill. kroner og vei og drift ble tilført et lite beløp på 0,01 mill. kroner. Omfordelingen ble i sin helhet dekt av inntrukne midler fra skogbruksplan. Beløpene for disponibel innvilgningsramme 01.01.2024 er justert i tabellen etter disse omfordelingene.

Utbetalingene økte for skogkultur, men gikk ned for skogsveier og skogbruksplan i 2024. Utbetalingene til skogsveier må ellers ses i sammenheng med midlene til skogsveier over statsbudsjettet (kap. 1149, post 71), hvor det ble utbetalt 30,4 mill. kroner i 2024. For skogkultur ble det ut over LUF-midlene til formålet utbetalt 12,26 mill. kroner av klimamidlene til styrket ungskogpleie over statsbudsjettet (kap. 1149, post 73).

For de tilsagnsbaserte ordningene – skogbruksplan og skogsvei og drift – gikk ansvaret litt opp i 2024. Det største ansvaret knytter seg til skogsveiene.

Udisponerte midler – ikke utbetalt eller satt i ansvar – knytter seg til de øremerka midlene til miljøtiltak og et mindre beløp inntrukket fra avslutta kystskogprosjekter. Økt bevissthet omkring å disponere tildelte midler og muligheten til å omfordele udisponerte og inntrukne midler mellom ordningene har bidratt til det. Udisponerte midler i 2024 blir trukket inn til fondet.

De siste års prisstigningen treffer også skogbrukstiltakene ganske kraftig. Man får mindre skogkultur, skogsveier og skogbruksplan for pengene i dag enn for noen år siden. Prisstigning og økt aktivitet, gir behov for økte rammer dersom tilskuddsnivået skal opprettholdes.

Kommentar prognoser 2025-2029

I prognosen for skogsveier er det forutsatt en innvilgningsramme som i 2024 og noe høyere utbetalinger som betyr at ansvaret vil gå ned.

I prognosen for skogkultur er det forutsatt at utbetalingene vil være på nivå med innvilgningsrammen det enkelte år.

I prognosen for skogbruksplanlegging er det forutsatt en tilsvarende innvilgningsramme som for 2024. Forventet utbetalinger på 31 mill. kroner.

3.16 Oppfølging av handlingsplan mot villsvin

Tall i mill. kr		Disponibel						Ubenyttet Disponibel			
		Innvilg.-	innvilg.-					Innvilg.-	ramme -	innvilg.-	
		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	ramme	inndras	ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Tiltak mot villsvin	LMD	-	1,500	1,500	1,500		1,500	-	2,500		2,500
Sum		-	1,500	1,500	1,500	-	1,500	-	2,500	-	2,500

Tall i mill. kr		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		0	2026	2027	2028	2029
Tiltak mot villsvin	LMD	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500
Sum		2,500	2,500	2,500	2,500	2,500

Kommentar regnskap 2024

Miljødirektoratet forvalter midlene på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Midlene for 2023 ble fordelt på tiltak som går fram av Handlingsplan mot villsvin 2020-2024 med vekt på grunneierorganisering for effektiv jakt på villsvin over store områder, i regi av Villsvinprosjektet, og noe til bestandsovervåking i regi av NINA.

Miljødirektoratet forvalter midlene på oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet. Midlene for 2024 er i sin helhet tildelt og utbetalt til Villsvinprosjektet. Prosjektet har som hovedformål å bidra til effektiv jakt på villsvin gjennom bl.a. organisering av grunneiere og jegere over store arealer.

Midlene er brukt til videreføring av Villsvinprosjektet. I 2024 har Villsvinprosjektet etablert grunneierorganisering i villsvinvald på totalt 5,2 mill. dekar. Det er nå etablert samarbeidsavtaler om jakt på villsvin i de viktigste områdene langs grensen til Sverige. Prosjektet har i 2024 etablert

grupper med dedikerte villsvinjegere i forsøk på å oppnå økt felling i de fire mest villsvintette kommunene Halden, Aremark, Rakkestad og Marker. Prosjektet har gjennomført flere seminarer og kursaktiviteter for opplæring og kunnskapsformidling om ulike villsvintema. I regi av prosjektet ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant jaktledere i Østfold om holdninger til utbredelsen av villsvin. Av 100 svar, viste resultatene at 42 pst. ønsket å ha villsvin i Norge, 52 pst. ønsket utryddelse av villsvin og 6 pst. hadde ingen mening om spørsmålet.

Kommentar prognoser 2025-2029

Landbruksdirektoratet er gitt i oppdrag av Landbruks- og matdepartementet å forvalte midler til tiltak mot villsvin, jf. tildelingsbrev av 21. januar 2025. Midlene skal benyttes til Villsvinprosjektet og innsats for å redusere forekomst og utbredelse av villsvin. Den nærmere fordelingen av midlene på tiltak gjøres i samråd med departementet. Midlene forventes utbetalt i sin helhet. Prognoser for påfølgende år forventes en moderat økning til 3 mill. kroner.

3.17 Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift

Tall i mill. kroner		Disponibel						Disponibel		
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2025
Konfliktforebyggende tiltak	SF	5,707	3,000	11,610	8,243	0,134	7,769	6,047	3,000	6,502
Sum		5,707	3,000	11,610	8,243	0,134	7,769	6,047	3,000	6,502

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Konfliktforebyggende tiltak	SF	3,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Sum		3,000	5,000	5,000	5,000	5,000

Kommentar regnskap 2024

Vi registrerer økt interesse for denne tilskuddsordningen og har også mottatt flere søknader om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak enn tidligere år. En positiv trend er også at alle søknader om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i 2024 gjelder bygging av konfliktforebyggende gjerder. Vi har innvilget tilskudd til konfliktforebyggende gjerder i 8 tilfeller i 2024, til en samlet sum på k 8,143 mill. kroner.

Statsforvalteren i Trøndelag har også i 2024 belastes ordningen med kr 100 000,-, for å dekke våre kostnader med administrasjon- og forvaltning av ordningen, fordelt med 50 000 kroner fra LUF og 50 000 kroner fra RUF. Midlene blir brukt til å dekke reiser og gjennomføring av dialog og meglingsmøter og diverse informasjonstiltak om ordningen.

Det er ikke omsøkt eller innvilget tilskudd til tiltak som omfatter konfliktforebyggende tiltak mellom by og rein i 2024, men vi ser en tendens til økende konflikt i enkelte tettbygde strøk, og det er behov for at kommuner og statsforvaltere setter av ressurser og kan bidra til at det etableres dialog mellom partene.

Det er foretatt delutbetaling med inntil 80 % av innvilget tilskudd i en del saker i 2024 og hele 9 prosjekter er sluttført i 2024. Utbetalingene av tilskudd har derfor økt betraktelig i 2024. Vi tolker

dette som en positiv trend at mange innvilga prosjekter er igangsatt eller slutført, noe som forhåpentligvis vil bety redusert konfliktnivå i disse områdene framover.

Kommentar prognose 2025

Når det gjelder prognose utbetalt 2025 så har vi hentet ut rapport fra AGROS over tiltak med arbeidsfrist som går ut i løpet av 2025. Dette gjelder per i dag 4 saker, der det samlet er innvilget 1, 591 mill. kroner. Så fremt tiltakene blir gjennomført etter plan forventer vi at midlene betales ut i løpet av året. I tillegg kommer eventuelle delutbetalinger på prosjekter som allerede er innvilget eller blir innvilget i løpet av 2025. Et forsiktig anslag er en samlet utbetaling i 2025 på til sammen 3 mill. kroner.

Kommentar prognoser 2026-2029

Litt avhengig av resultatet av reindrifts- og jordbruksforhandlingene, men vi forventer økte rammer og derav en økning i antall søknader om tilskudd i denne perioden. I tillegg åpner ordningen for søknader om tilskudd til vedlikehold av gjerder i denne perioden, noe som kan medføre en økning i utbetalinger. Et forsiktig anslag er utbetaling på 5 mill. kroner per år.

3.18 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL

Tall i mill. kroner		Disponibelt						Ubenyttet			Disponibelt
	Ansvar	Innvilg.- ramme	Innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras		innvilg.- ramme
	31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024		2025
Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	SF	413,455	200,000	200,000	239,349	42,871	146,551	463,382	220,000	3,522	220,000
Sum		413,455	200,000	200,000	239,349	42,871	146,551	463,382	220,000	3,522	220,000

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	SF	180,000	210,000	220,000	220,000	220,000
Sum		180,000	210,000	220,000	220,000	220,000

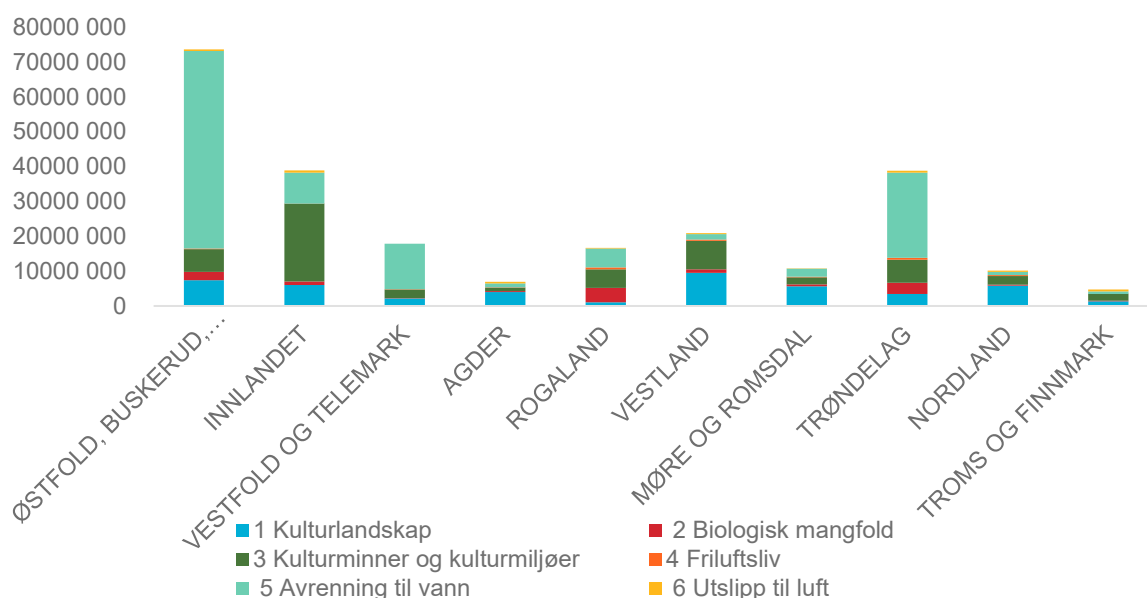
Spesielle miljøtiltak i jordbruket, SMIL, bidrar til at nasjonale miljømål ivaretas gjennom lokalt arbeid med miljøverdier i jordbruket. Ordningen bidrar til å ta vare på natur- og kulturmiljøverdiene i jordbrukets kulturlandskap, og til å redusere forurensningen fra jordbruket. SMIL-tilskudd innvilges miljøtiltak som går ut over det som kan forventes som en del av den vanlige jordbruksdriften. Ordningen forvaltes av kommunene. I 2024 var rammen på 200 mill. kroner. Fra og med 2024 er det ikke mulig å overføre udisponerte midler fra tidligere års ramme.

Det ble søkt om totalt 467, 8 mill. kroner i 2024. Totalt ble det gitt tilsagn om 239,3 mill. kroner, en økning på nesten 26 mill. kroner fra 2023. I 2024 ble det innvilget 3 366 søknader. Av disse gjelder 2 149 kulturlandskapstiltak og 1 217 forurensingstiltak. Innvilgende midler til de to tiltakskategoriene er om lag det samme, 120,6 mill. kroner til kulturlandskapstiltak og 118,7 mill. kroner til forurensingstiltak. Det er stor variasjon på fylkesnivå hvordan midlene fordeles mellom ulike miljøtema, jf. Figur 1.

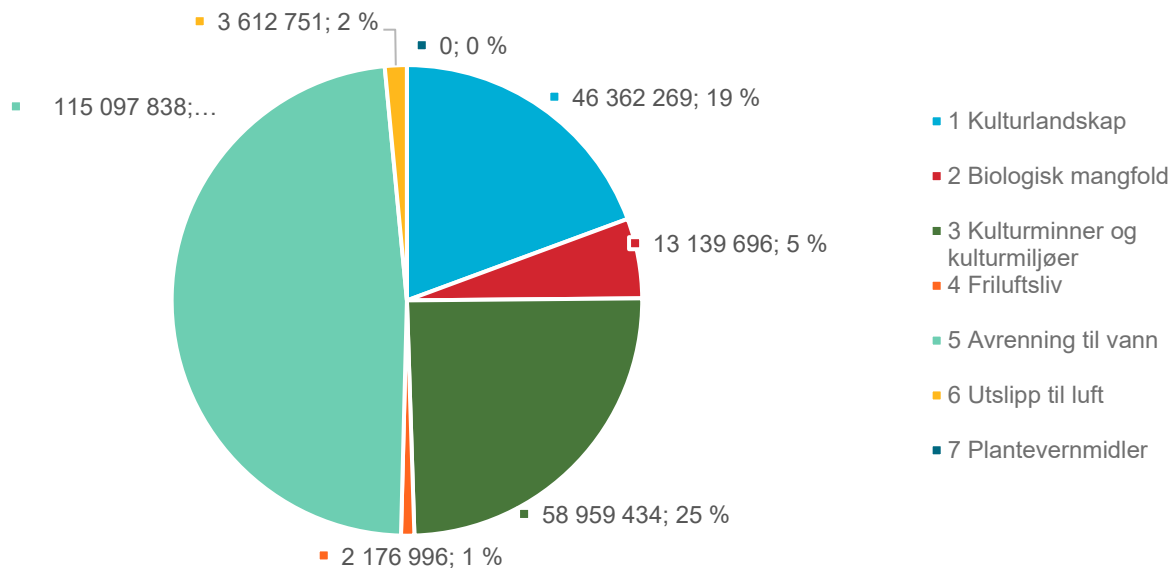
Andelen midler som går til forurensingstiltak er økende, og hoveddelen i denne tiltakskategorien går til miljøtemaet avrenning til vann. Avrenning til vann er det miljøtemaet det går klart mest midler til totalt (48 prosent). Dette er i tråd med overordnede føringer om å prioritere vannmiljøtiltak, særlig i fylkene rundt Oslofjorden. Innenfor miljøtemaet avrenning til vann går det mest midler (om lag 76 prosent) til tiltaksgruppen utbedring av hydrotekniske anlegg. Dette viser at ordningen treffer godt, siden det er økende utfordringer med hydrotekniske anlegg som på grunn av forfall, elde og dimensjonering ikke tar unna økt nedbørsmengde.

Innenfor tiltakskategorien kulturlandskap går det mest midler til miljøtemaet kulturminner og kulturmiljøer (25 prosent av totalt innvilget beløp). For dette miljøtemaet bevilges det mest midler innenfor tiltaksgruppen verneverdige bygninger. Det går også en del midler til miljøtemaet kulturlandskap/landskapsskjøtsel (19 prosent av totalt innvilget beløp).

Se Figur 2 for fordeling mellom alle miljøtema.

Figur 1 SMIL tilsagn i 2024, beløp fordelt på fylker og miljøtema

Figur 2 SMIL-tilsagn fordelt på alle miljøtema, beløp og prosentvis fordeling i 2024

Kommentar regnskap 2024

SMIL-rammen økte fra 170 mill. kroner i 2023 til 200 mill. kroner i 2024. Siden 2020 har rammen økt med om lag 73 mill. kroner. Dette medfører at ansvaret og utbetalingene øker i takt med økningen i rammen. Tiltakene kan ha en gjennomføringsfrist på inntil tre år, og det kan søkes om inntil to års utsettelse, og vi ser at det tar cirka to til tre år før innvilget beløp blir utbetalt. Dette forklarer hvorfor utbetalt beløp i 2024 er lavere enn innvilget beløp.

Kommentar prognoser 2025-2029

På bakgrunn av overnevnte trend, antar vi at utbetalt tilskudd vil øke i takt med økt ramme, med en «forsinkelse» på to til tre år. Utbetalingen for 2025 vil da trolig ligge rundt 170-180 mill. kroner. I 2026 vil det mest sannsynlig bli utbetalt rundt 200-210 mill. kroner. Med forbehold om at rammen holder seg på 2025-nivå, 220 mill. kroner, vil utbetalingene i årene 2027 til 2029 kunne bli om lag 220 mill. kroner, som tilsvarer rammen for ordningen i 2025.

3.19 Tilskudd til drenering

Tall i mill. kroner		Disponibel					Ubenyttet Disponibel			
	Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
	31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Drenering	SF	219,758	88,000	157,358	189,000	34,900	104,330	269,528	148,000	151,258
Sum		219,758	88,000	157,358	189,000	34,900	104,330	269,528	148,000	151,258

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt 2025	Prognose utbetalt 2026	Prognose utbetalt 2027	Prognose utbetalt 2028	Prognose utbetalt 2029
Drenering	SF	120,000	120,000	120,000	100,000	100,000
Sum		120,000	120,000	120,000	100,000	100,000

Drenering er et viktig ledd i tilpassingen til et endret klima med mer nedbør. God drenering kan redusere faren for erosjon i form av overflateavrenning som fører til tap av jord og fosfor, og på den måten også bidra til bedre vannkvalitet. Godt drenert mineraljord er også et klimatiltak som kan gi mindre dannelse av lystgass enn dårlig drenert mineraljord. Men dette er avhengig av god gjødslingsplanlegging.

Det ble i 2024 gitt tilsagn om 189 mill. kroner i nye tilskudd, som vil bidra til å drenere nær 47 000 dekar jordbruksareal. Det ble utbetalt 104 mill. kroner for gjennomført drenering.

Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 570 000 dekar jordbruksareal. Det er fortsatt stort behov for å drenere arealer.

Kommentar regnskap 2024

Prognosen for utbetaling i 2024 var 130 mill. kroner, mens utbetalingen faktisk ble 104 mill. kroner. Tilsagn om tilskudd var noe lavere i 2024 enn i 2023 (201 mill. kroner innvilget da), noe som er årsaken til den lavere utbetalingen i 2024.

Kommentar prognoser 2025-2029

Kommentar prognose 2025

Den disponible rammen for 2025 er på 148 mill. kroner, som er nær rammen for 2024, på 157,4 mill. kroner. Vi antar at de økte tilskuddssatsene fra 1.7.2023 fortsatt vil ha en positiv effekt på dreneringsaktivitet i 2025 og at hele rammen blir brukt til nye tilsagn om tilskudd. I tillegg vil en del av tilsagn om tilskudd i 2023 og 2024 bli utbetalt i 2025. Prognosen for utbetalinger i 2025 er 120 mill. kroner.

Kommentar prognose 2026

Da partene i 2023 økte tilskuddssatsene, la de vekt på forutsigbarhet og at satsene skulle ligge fast på dette nivået. Forutsatt uendret ramme på 148 mill. kroner legger vi til grunn at hele rammen for 2026 blir disponert i 2026. I tillegg vil en del tilsagn om tilskudd i 2024 og 2025 bli utbetalt i 2026. Vi anslår en utbetaling på 120 mill. kroner i 2026.

Kommentar prognose 2027

Forutsatt uendret ramme på 148 mill. kroner fremover legger vi til grunn at hele rammen for 2027 blir disponert i 2027. I tillegg vil en del av tilsagn om tilskudd i 2025 og 2026 bli utbetalt i 2027. Vi anslår en utbetaling på 120 mill. kroner i 2027.

Kommentar prognose 2028

Effekten av økte tilskuddssatser på dreneringsaktiviteten vil gradvis avta, fordi de mest økonomisk gunstige tiltakene vanligvis gjennomføres først når satsene endres. Med dagens forutsetninger kan vi anta at utbetalingene i 2028 blir 100 mill. kroner.

Kommentar prognose 2029

Effekten av økte tilskuddssatser på dreneringsaktiviteten vil gradvis avta, fordi de mest økonomisk gunstige tiltakene vanligvis gjennomføres først når satsene endres. Med dagens forutsetninger kan vi anta at utbetalingene i 2029 blir 100 mill. kroner.

3.20 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tall i mill. kr		Disponibel					Ubenyttet				
		Innvilg.-	innvilg.-	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Innvilg.-	ramme -	innvilg.-	ramme	
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025	
Tiltak i beiteområder	Ldir	38,478	23,500	23,500	27,741	4,586	26,238	35,396	0,344	24,500	
CWD-tiltak		-	6,500	6,500	6,480	0,015	6,465	-	6,500	0,035	6,500
Øremerkede midler NSG		-	1,000	1,000	1,000	-	1,000	-	1,000		1,000
Sum		38,478	31,000	31,000	35,222	4,601	33,702	35,396	32,000	0,379	32,000

Tall i mill. kr		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Tiltak i beiteområder	Ldir	27,800	27,800	27,800	24,500	24,500
CWD-tiltak		6,500	6,500	6,500	6,500	6,500
Øremerkede midler NSG		1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Sum		35,300	35,300	35,300	32,000	32,000

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder i jordbruksavtalen for 2024 var 31 mill. kroner. Av dette var rammen for ordinært tilskudd på 23,5 mill. kroner. Som i tidligere år ble det satt av midler til CWD-tiltak, i 2024 var 6,5 mill. kroner øremerket dette formålet. Det ble også øremerket 1 mill. kroner til Norsk Sau og Geit innenfor rammen.

Tiltak i beiteområder, ordinært tilskudd

Tilskuddet skal legge til rette for best mulig utnyttelse av beite i utmark, redusere tap av dyr på utmarksbeite og fremme fellestiltak i beiteområdene. Indirekte bidrar tilskuddet til å forhindre gjengroing av kulturlandskapet.

Det gis tilskudd til investeringer i faste infrastrukturtiltak på utmarksbeite, som sperregjerder, ferister, bruer og sanke- og skilleanlegg. Det gis også tilskudd til elektronisk overvåkingsutstyr for beitedyr (radiobjeller mv.), elektronisk gjerdeteknologi (Nofence) og ulike typer planleggings- og tilretteleggingsprosjekter. Tilskuddet gis primært til beitelag (fellestiltak), men kan også gis til enkeltprodusenter når det på grunn av naturgitte eller driftsmessige forhold ikke ligger til rette for samarbeid.

Det er stor interesse for investeringer i teknologi på beitedyr. Dette gjelder både teknologi som kan spore dyr på utmarksbeite (radiobjeller) og teknologi som kan styre beitedyrene (Nofence). Det blir stadig færre sauebesetninger, og dermed færre beitebrukere som må dele på vedlikeholdsansvar for sperregjerdene. Bøndene er også mer alene om tilsyn og sank enn før.

Det søkes om tilskudd langt ut over rammen, men søknadsbeløpet gir ikke et fullstendig bilde av behovet. Det er kjent at tilskuddsrammen er begrenset, samtidig som kostnadene ved investeringer øker.

I 2024 ble det innvilget tilskudd til omtrent 780 prosjekter. Av det innvilgede beløpet var omtrent 64 prosent til elektronisk overvåkingsutstyr. Ellers ble mest midler innvilget til sperregjerder (ca. 11 prosent) og sanke- og skilleanlegg (ca. 11 prosent).

CWD-tiltak

De øremerkede CWD-midlene skal dekke kostnader beitenæringen har hatt som følge av tiltak for å begrense spredningen av skrantesjuka i Nordfjella- og Hardangervidda-sonene, i tråd med forskrift om

soner ved påvisning av CWD. Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus forvalter midlene i samarbeid med statsforvalterne i Vestfold og Telemark og i Vestland. Tilskuddet dekker utgifter til blant annet økt tilsyn, elektronisk overvåking og bruk av salteinnretninger i tråd med CWD-soneforskriften. Midlene fordeles med en lik sats per beitedyr, uavhengig av dyreslag. Basert på antall dyr som beitet i Nordfjella-sonen og Hardangervidda-sonen i 2024, var tilskuddssatsen 76 kr/dyr. Tilskuddet utbetales hovedsakelig til beite- og sankelag. Det ble utbetalt tilskudd til 30 beite- eller sankelag og 14 enkeltpersonforetak. Det ble gitt tilskudd til rundt 85 500 beitedyr, av dette til rundt 80 000 sau, 2 300 storfe og 3 300 geiter.

Øremerkede midler til Norsk Sau og Geit

Midlene til Norsk Sau og Geit (NSG) skal gå til arbeidet med rådgiving av beitelag. De bistår blant annet beitelagene med juridiske spørsmål, arealplanlegging og praktiske utfordringer. NSG arrangerer også temamøter, kurs og samlinger som styrker beitelagenes kunnskap om beiteøkologi, rovdyrproblematikk og digitale verktøy som Sauekontrollen.

Kommentar regnskap 2024

Det ble innvilget ordinært tilskudd for nesten 28 mill. kroner, som er høyere enn disponibel ramme ved starten av året. Dette skyldes at det ble midler tilgjengelig i løpet av året på grunn av avbrutte prosjekter (inndratte midler i tabellen), som ble innvilget til nye prosjekter. Ved årsslutt var det 344 000 kroner udisponerte midler.

De øremerkede CWD-midlene blir innvilget og utbetalt samme år og tilnærmet hele rammen ble utbetalt. 1 mill. kroner ble utbetalt til Norsk Sau og Geit.

Kommentar prognoser 2025-2029

Det ordinære tilskuddet er et prosjekttilskudd, der de fleste prosjektene har rapporteringsfrist etter tre år, resten har ett eller to års frist. Det er vanskelig å forutsi når utbetalingen for de ulike prosjektene kommer, og en del prosjekter blir avbrutt.

Prognosen for utbetaling av ordinært tilskudd er som for tidligere år usikker. Ved inngangen til 2025 er ansvaret for ordinært tilskudd 35,4 mill. kroner, som er ca. 11 mill. kroner mer enn rammen for ordinært tilskudd i 2025 (24,5 mill. kroner). Den skjematiske prognosen for utbetaling av ordinært tilskudd er laget ved å forutsette en årlig utbetaling lik rammen i 2025. I tillegg er 11 mill. kroner fordelt til utbetaling de tre første årene. Med denne utbetalingen og samme ramme over jordbruksavtalen vil det i 2029 være et likt ansvar som ramme over jordbruksavtalen (24,5 mill.) Faktisk utbetaling i disse årene kan bli en ganske annen.

For utbetaling til CWD-tiltak og til Norsk Sau og Geit er prognosen at hele rammen utbetales hvert år. Prognosen for utbetaling forutsetter samme ramme over jordbruksavtalen som i 2025.

3.21 Handlingsplan for plantevernmidler

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
	Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme	
	31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025	
Handlingsplan for plantevernmidler	Ldir	21,702	14,000	14,000	14,000	0,237	11,828	23,637	15,000	0,237	15,000
Sum		21,702	14,000	14,000	14,000	0,237	11,828	23,637	15,000	0,237	15,000

Tall i mill. kroner		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Handlingsplan for plantevernmidler	Ldir	11,000	13,000	13,500	22,000	15,000
Sum		11,000	13,000	13,500	22,000	15,000

Handlingsplanen for bærekraftig bruk av plantevernmidler skal bidra til å redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler og risikoen for negative virkninger av bruken av kjemiske plantevernmidler på helse og miljø.

Høsten 2024 lyste Landbruksdirektoratet ut totalt 15 mill. kroner i prosjektmidler for å følge opp handlingsplanen i 2025. Landbruksdirektoratet mottok 21 søknader om prosjekttilskudd for 2025, med totalt søknadsbeløp på ca. 31 mill. kroner.

Søknadene ble vurdert i samråd med Mattilsynet. 9 prosjekter mottok tilsagn om tilskudd. Av disse omhandlet 1 kunnskap om faktisk eksponering, 4 integrerte metoder, 1 plantevernmidler i jord og vann, 1 bærekraftig/riktig bruk og 2 plantevernmidler under norske forhold og hensyn til pollinatorer.

Kommentar regnskap 2024

Prognosen for utbetaling i 2024 var 8 mill. kroner. En større andel av prosjekter som fikk tilsagn om tilskudd i 2023 ble utbetalt i 2024 enn prognosert. Samlet utbetalt beløp i 2024 ble 11,8 mill. kroner.

Kommentar prognoser 2025-2029

Kommentar prognose 2025

Prosjekter med et ansvar på totalt 10 mill. kroner per 29.01.2025, har rapporteringsfrist i løpet av 2025. Dette inkluderer prosjekter som ble innvilget i 2020 og senere, med utsatt frist til 2025, samt prosjekter med rapporteringsfrist ved slutten av 2025 og oppstart 2023 og senere, som vi anslår vil ha delutbetalinger på opptil 40 % av rammen i løpet av 2025. Prognosen for utbetaling i 2025 er derfor 11 mill. kroner.

Kommentar prognose 2026

Prosjekter med oppstart i 2023 og senere, med rapporteringsfrist ved slutten av 2025, vil ferdigutbetales i 2026 (utbetaling på 60 % av resterende ansvar). Ansvaret på disse prosjektene per 29.01.2025 er 8,6 mill. kroner. I tillegg er det noen prosjekter med rapporteringsfrist i løpet av 2026, med et ansvar på 5 mill. kroner, og noen med rapporteringsfrist ved slutten av 2026, med et ansvar på 6 mill. kroner. Prosjektene med rapporteringsfrist ved slutten av 2026 vil ha delutbetalinger på opptil 40 % i 2026. Samlet ansvar på alle prosjektene per 29.01.2025 er derfor 13 mill. kroner. Prognosen for utbetaling i 2026 er dermed 13 mill. kroner.

Kommentar prognose 2027

Prosjekter med rapporteringsfrist ved slutten av 2026, vil ferdigutbetales i 2027 (utbetaling på 60 % av resterende ansvar). Ansvaret på disse prosjektene per 29.01.2025 er 6 mill. kroner. I tillegg er det et prosjekt med løpende ansvar på 580 000 mil. kroner med rapporteringsfrist i løpet av 2027, og noen prosjekter med rapporteringsfrist ved slutten av 2027, med et ansvar på 8,5 mill. kroner. Prosjektene med rapporteringsfrist ved slutten av 2027 vil ha delutbetalinger på opptil 40 % i 2027. I tillegg anslår vi at 40% av prosjektene tildelt i 2026 vil ha rapporteringsfrist i 2027. Med en forventet ramme for 2026 på samme nivå som for 2025, vil utbetalingen da bli 6 mill. kroner. Prognosen for utbetaling i 2027 er dermed 13,5 mill. kroner.

Kommentar prognose 2028

Prosjekter med rapporteringsfrist ved slutten av 2027, vil ferdigutbetales i 2028 (utbetaling på 60 % av resterende ansvar). Ansvaret på disse prosjektene per 29.01.2025 er 8,5 mill. kroner. I tillegg er det et prosjekt med løpende ansvar på 1 900 000 mill. kroner med rapporteringsfrist i løpet av 2028. I tillegg anslår vi at 60% av prosjektene tildelt i 2026 og 40% av prosjektene tildelt i 2027 vil ha rapporteringsfrist i 2028. Med en forventet ramme for 2026 og 2027 på samme nivå som for 2025, vil utbetalingen da bli 15 mill. kroner. Prognosen for utbetaling i 2028 er dermed 22 mill. kroner.

Kommentar prognose 2029

Med forutsetning om en ramme fremover på samme nivå som for 2025, kan vi anta at utbetalingen blir 15 mill. kroner i 2029. Vi anslår at 60% av prosjekter innvilget i 2027 vil ha rapporteringsfrist og utbetaling i 2029. I tillegg anslår vi at 40% av prosjekter innvilget i 2028 vil ha rapporteringsfrist i 2029.

3.22 Klima- og miljøprogrammet

		Disponibel						Ubenyttet			
		Innvilg.-		innvilg.-		Inndratt	Utbetalt	Innvilg.-		ramme -	
Tall i mill. kroner		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget			Ansvar	ramme	inndras	Disponibel
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
KMP - tilskudd til fylkesvise tiltak	SF	12,4850	11,000	11,154	13,866	2,908	8,027	15,416	11,000	0,173	11,023
KMP - øremerkede midler	Ldir	13,5830	12,000	14,185	11,174	0,538	14,543	9,676	11,000	1,549	13,000
KMP - tilskudd til nasjonale prosjekter	Ldir	33,3448	17,000	17,868	19,970	4,879	15,466	32,970	18,000	2,777	18,000
Sum		59,413	40,000	43,207	45,010	8,324	38,035	58,063	40,000	4,498	42,023

Tall i mill. kroner		Prognose		Prognose		Prognose		Prognose	
		utbetalt		utbetalt		utbetalt		utbetalt	
		2025	2026	2027	2028	2029			
KMP - tilskudd til fylkesvise tiltak	SF	11,000	11,000	11,000	11,000	11,000			
KMP - øremerkede midler	Ldir	9,587	10,000	4,000	4,000	4,000			
KMP - tilskudd til nasjonale prosjekter	Ldir	25,883	20,078	19,676	16,823	13,500			
Sum		46,471	41,078	34,676	31,823	28,500			

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgiving og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket. Gjennom programmet gis det tilskudd til prosjekter innenfor temaene klimatilpasning, klimagassutslipp, jord, forurensing, naturmangfold og kulturlandskap og økologisk jordbruk.

Programmet hadde i 2024 et budsjett på 40 mill. kroner, hvorav 11 mill. kroner tilhørte fylkesvise prosjekter og de resterende nasjonale prosjekter (17 mill. kroner) og øremerkede prosjekter (12 mill. kroner). De fylkesvise midlene lyses ut av statsforvalterne, mens de nasjonale og øremerkede lyses ut og forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Det ble overført 3,207 mill. kroner fra 2023. Av disse var 1,2 mill. kroner ubrukte midler som var reservert for fagtema økologisk landbruk, og ble lagt til utlysning for 2024. Det var derfor 18,2 mill. kroner til utlysning for nasjonale midler. Det ble også gitt en ekstrabevilgning til et øremerket prosjekt (TEOTIL) på 0,150 mill. kroner i 2024. De resterende overførte midlene var feiloverført og ble derfor ikke benyttet. De blir inndratt ved årsskiftet 2024/2025.

Kommentar regnskap 2024

Regionale midler

Prosjektene som tildeles regionale midler går til lokale informasjonstiltak og kunnskapsutvikling. Merk at innvilgningsramme for et fylke kan være i størrelsesorden 500 000–2 400 000 kroner. Det er derfor slik at noen fylker bare kan innvilge støtte til et fåtall prosjekter, og det er ikke ventet at de skal dekke alle kategorier hvert år. Embetene med lavest ramme har fra 2024 fått en økning, og det er bestemt at minimumsrammen er 500 000 kroner, dette gjaldt Agder, Møre og Romsdal, Nordland og Troms og Finnmark.

I 2024 er det tilbakebetalt 111 347 kroner hvorav 23 000 kr står tilbake som ubenyttet ved årsskiftet.

Øremerkede midler

For 2024 var det avsatt 12 mill. kroner til øremerkede prosjekter: Bærekraft som konkurransefortrinn for norsk grøntsektor (8 mill. kroner), evaluering av klimarådgiving (0,5 mill. kroner), Forprosjekt handlingsplan for nitrogenforvaltning, inkl. jordhelseprosjekt og regnskapsgruppa for klimaavtalen mellom jordbruket og staten (1,5 mill. kroner til utredninger og 0,5 mill. kroner til arbeid i sekretariatet).

For 2024 var det avsatt 1,5 mill. kroner til nye prosjekter for videreutvikling av klimagassregnskapet og 0,5 mill. kroner til bistand fra SSB og NIBIO til sekretariatet for regnskapsgruppa. Miljødirektoratet har i 2024 inngått rammeavtaler for bistanden med hhv SSSB og NIBIO. Midler til bistand er tildelt Miljødirektoratet som har utbetalt 0,35 mill. kroner SSB og NIBIO, inkludert utarbeidelse av notatet om arealoverganger til beite. Det er ikke innvilget midler til nye utredningsprosjekter.

Det var et avvik mellom fagsystemet og regnskap på 14 245 kr. Dette skyldes at disse midlene ble betalt ut utenfor fagsystemet i forbindelse med en utredning om jordhelsetiltak. Innvilgningen av disse midlene ble i Prp. 121 S (2022-2023) omtalt slik: *Avsetning av inntil 2 mill. kroner til arbeid med Helhetlig plan for bærekraftig bruk av nitrogen i jordbruket. Det kan også benyttes noe midler til arbeid med å utrede utviklingstilskudd jordhelse over denne avsetningen.* Utredningen om jordhelsetiltak ble ferdigstilt i mars 2024, mens på grunn av kapasitetsproblemer i NIBIO ble nitrogen-prosjektet ikke startet før i slutten av 2024. Som skissert i proposisjonen skulle midlene brukt til jordhelseprosjektet vært trukket fra rammen til prosjektet om nitrogen. Dette var ikke kommunisert tydelig nok, så da det ble inngått avtale med NIBIO for å starte prosjektet *Helhetlig plan for bærekraftig bruk av nitrogen i jordbruket*, var disse midlene ikke trukket fra. Da det kun ble benyttet 14 245 kroner til dette prosjektet har vi valgt å ta disse midlene fra ubenyttede midler på bevilgningen til regnskapsgruppa. Dette vil gjøre at Forprosjekt handlingsplan for nitrogenforvaltning har 2 mill. kroner til rådighet, og ikke fratrasket de 14 245 kronene. NIBIO-prosjektet starter først opp i 2025.

Nasjonale midler

Til utlysningen var det 18,2 mill. kroner i 2024. Av dette var 1,2 mill. kroner ubrukte midler fra 2023. Det overførte beløpet var midler som i 2023 var øremerket til kategorien Økologisk landbruk, men som ikke ble brukt, og derfor overført til 2024-rammen. Den samlede rammen for nasjonale prosjekter ble lyst ut med søknadsfrist 15.09.23. Det kom inn 56 søknader innen fristen,

med totalt søknadsbeløp på om lag 83,5 mill. kroner, noe som var en stor økning fra forrige år. Det var mange prosjektsøknader innen samtlige kategorier.

Kommentar prognoser 2025-2029

Generelt om prognosene for ordningen

Rammen for KMP ble holdt høy i 2024 som følge av øremerkinger til store prosjekter. Ett av prosjektene (Bærekraft som konkurransefortrinn for norsk grøntsektor) har en innvilgning på 8 mill. kroner hvert år i tre år (2023, 2024, 2025). Vi legger til grunn lik totalramme for KMP disse årene som 2024 (40 mill. kroner), men at rammen for øremerkede prosjekter reduseres med 8 mill. kroner igjen fra og med 2026. Det vil si at totalrammen forventes å være 33 mill. kroner i årene 2026–2029, med 4 mill. kroner til øremerkede prosjekter og 18 mill. kroner til nasjonale prosjekter.

De nasjonale prosjektene som blir innvilget støtte har varighet fra 1–3 år, som gir varierende fordeling av kostnader mellom år. Derfor er utbetalingen på enkeltprosjektene fordelt over år.

For øremerkede midler forventer vi i hovedsak at midlene utbetales samme år som de innvilges, med unntak for store prosjekter (som Bærekraft som konkurransefortrinn i norsk grøntsektor).

Avsetningen til regionale midler ble satt til 11 mill. kroner for 2025. Vi legger til grunn at denne avsetningen holdes på samme nivå i perioden 2026–2029. Siden det for regionale midler er størst andel ettårige prosjekter, setter vi forventet utbetaling for 2025–2029 lik rammen for ordningen (11 mill. kroner).

Kommentar prognose 2025

Prosjektet Bærekraft som konkurransefortrinn i norsk grøntsektor hadde utbetalinger i 2024 på 8,9 mill. kroner. Det forventes å bli utbetalt 7,1 i 2025. Det skal innvilges 8 mill. i 2025 som forventes utbetalt i 2026. Derfor er prognosen relativt høy for 2025 for øremerkede midler.

For nasjonale midler er det anslått utbetaling av ca. 25,9 mill. kroner. Ved tilsagn om tilskudd til flerårige prosjekter vil hoveddelen av utbetaling normalt skje i siste del av prosjektperioden – det blir en opphopning av ansvar. Når i prosjektperioden utbetalingene skjer og om prosjektene forlenges, varierer mellom prosjektene. Derfor er det knyttet usikkerhet til prognosen.

For nasjonale midler er prognosen basert på ansvaret for pågående prosjekter og deres rapporteringsfrist, samt at det er lagt til grunn en ramme på 18 mill. kroner for kommende år som beskrevet over.

Kommentar prognose 2027–2029

Som følge av forventet redusert ramme for øremerkede midler er prognosen for disse årene 4 mill. kroner, tilsvarende forventet ramme. (Prosjektene som øremerkes har gjerne utbetaling samme år som innvilgningsår).

For nasjonale midler er prognosen basert på ansvaret for pågående prosjekter og deres rapporteringsfrist, samt at det er lagt til grunn en ramme på 18 mill. kroner for kommende år.

3.23 Klimasmart landbruk

Tall i mill. kroner		Disponibel					Ubenyttet			
		Innvilg.-		Innvilg.-		Inndratt	Innvilg.-		ramme -	Disponibel
		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget		Ansvar	ramme		
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Klimasmart landbruk	Ldir	3,853	10,000	10,000	10,000	-	4,089	12,000	-	12,000
Sum		3,853	10,000	10,000	10,000	-	4,089	12,000	-	12,000

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		0	2026	2027	2028	2029
Klimasmart landbruk	Ldir	10,000	6,089			
Sum		10,000	6,089	-	-	-

Prosjektet Klimasmart Landbruk skal bidra til matproduksjon med lavere klimaavtrykk og økt bruk av fornybare ressurser. Utvikling av klimakalkulatorer for jordbruket står sentralt i prosjektet og gir bonden oversikt over klimagassutslipp på eget bruk. Klimakalkulatoren for ulike produksjoner kan utvikles til å bli et internasjonalt godkjent beregningsverktøy for klimakutt på norske gårder. Prosjektet tilrettelegger for kunnskapsdeling og individuelt tilpasset klimarådgivning. Prosjektet har pågått siden 2017, og har fått enkeltstående tilskudd over LUF (tabell 1).

Tabell 1. Bevilgninger til prosjektet Klimasmart Landbruk.

Bevilgninger	
Statsbudsjettet 2017/2018 Kap. 1142 Post 75 *	20 mill. kroner
Jordbruksoppgjøret 2018 (LUF 2019)	20 mill. kroner
Jordbruksoppgjøret 2019 (LUF 2020)	8 mill. kroner
Jordbruksoppgjøret 2022 (LUF 2023)	10 mill. kroner
Jordbruksoppgjøret 2023 (LUF 2024)	10 mill. kroner
Jordbruksoppgjøret 2024 (LUF 2025)	12 mill. kroner

*0,246 mill. kroner ble tilbaketruekt tre år etter bevilgningen.

Kommentar regnskap 2024

Prosjektet har hatt fremdrift for sentrale aktiviteter i 2024. Det har vært stor aktivitet innen utvikling, forbedringer og kvalitetssikring for klimakalkulatorer innen husdyr og planter. Utviklingsoppgaver og feilrettinger har blitt prioritert, mens det er meldt om forsinkelser knyttet til dataleveranser fra Nortura. Arbeidet med ny eierskifteløsning og klimakalkulator for geit er utsatt til 2025. Det har kommet til to nye ressurser fra NLR knyttet til bl.a. grøntproduksjon, og det er meldt om fremdrift i prosjektet *Effektivisere utviklingen av klimakalkulatoren*. Landbrukets klimaselskap vil levere oppdatert prosjektplan til Landbruksdirektoratet i forbindelse med års rapportering og søknad om bevilgning for 2025.

Kommentar prognoser 2025-2029

Prosjektet har fått enkeltstående tilskudd over LUF, og kan ikke betraktes som en tilskuddsordning med årlige bevilgninger. Det er derfor ikke antatt nye bevilgninger i prognosene,

men lagt inn utbetaling av disponibel innvilgningsramme for 2025, samt midler som står i ansvar til prosjektet. Det er lagt til grunn at deler av bevilgningen for 2025 vil dekke aktivitet i 2026, og at prosjektet fortsatt har god framdrift i 2025. Vi gjør oppmerksom på at prognosen er utarbeidet før Landbruksdirektoratet har mottatt oppdatert prosjektplan i 2025.

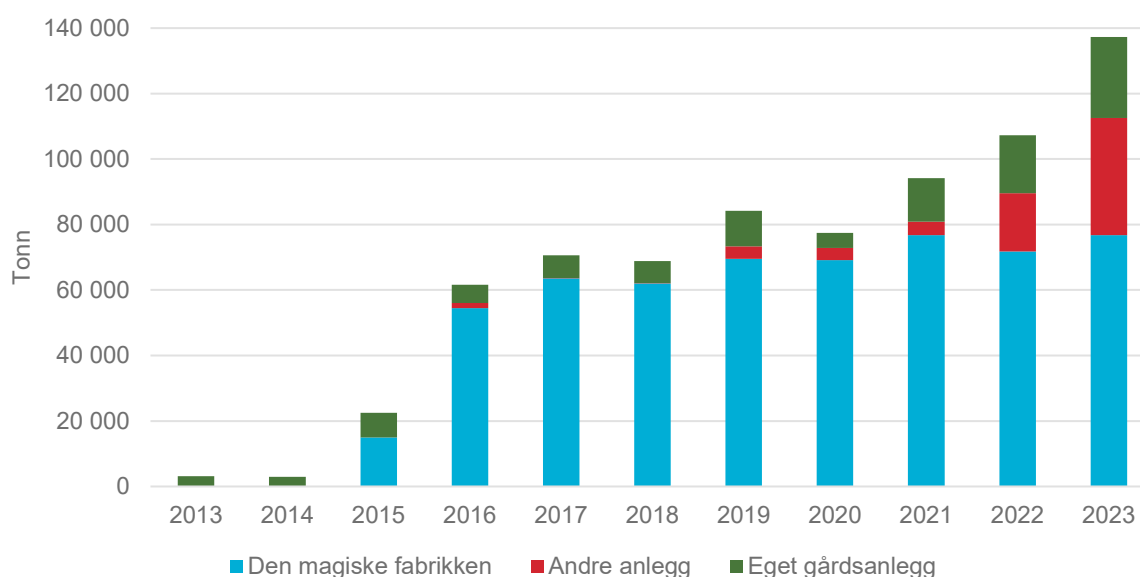
3.24 Biogass

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet		Disponibel	
	Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme	
	31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025	
Biogass	Ldir	-	22,000	22,000	15,586	-	15,586	-	23,000	6,414	23,000
Sum	-	22,000	22,000	15,586	-	15,586	-	23,000	6,414	23,000	

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Biogass	Ldir	20,000	30,000	50,000	120,000	140,000
Sum		20,000	30,000	50,000	120,000	140,000

Formålet med ordningen er å redusere utslipp av klimagasser fra husdyrgjødsel, gjennom å støtte jordbruksforetak som leverer husdyrgjødsel til biogassanlegg. I 2024 ble det utbetalt 15,6 mill. kroner til 87 søkere. Dette er tilskudd for gjødsel som ble levert i 2023, siden man mottar tilskudd for gjødsel som ble levert i kalenderåret før.

Figur 1 viser hvor mye gjødsel som er levert til biogassanlegg i perioden 2013-2023. I 2023 ble det levert rett over 137 000 tonn husdyrgjødsel (tilskudd utbetalt i 2024). Dette utgjør omtrent 2 prosent av all husdyrgjødsel i 2023. Litt over halvparten av gjødsla ble levert til biogassanlegget *Den magiske fabrikken* i Vestfold.

Figur 3 Tonn husdyrgjødsel levert til biogassanlegg. Tonn gjødsel til eget gårdsanlegg er estimert fra dyretall.

Kommentar regnskap 2024

Det ble utbetalt 15,6 mill. kroner i 2024, mens prognosen i fjorårets rapport var at det ville bli utbetalt 21,3 mill. kroner. Det ble søkt om tilskudd for leveranse av mindre gjødsel enn prognosert.

Kommentar prognoser 2025-2029

Prognoser for utbetalt tilskudd i 2025-2029 er basert på planer for mottak av husdyrgjødsel for biogassanlegg i drift, biogassanlegg som har fått investeringsstøtte, og anlegg som er under planlegging. Prognosene er utarbeidet i samarbeid med Miljødirektoratet. Vi vil utarbeide en mer detaljert prognose for utbetaling av tilskudd i 2026 når vi har mottatt søknadene for leveranse av gjødsel i 2024. Det påpekes at det er usikkerhet knyttet til prognosene, særlig lengre fram i tid.

3.25 Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Landbrukets verdensarvordning

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg. - ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Verdensarv	Ldir	9,826	11,500	11,620	12,338	0,769	12,153	9,242	11,500		11,551
Utvalgte kulturlandskap, hjemmel 2	Ldir	72,078	31,800	33,090	41,687	9,445	34,442	69,878	31,800		32,648
Sum		81,904	43,300	44,710	54,025	10,214	46,594	79,120	43,300	-	44,199

Tall i mill. kroner		Prognose				
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		2025	2026	2027	2028	2029
Verdensarv	Ldir	11,500	11,500	11,500	11,500	11,500
Utvalgte kulturlandskap, hjemmel 2	Ldir	38,000	35,000	32,000	32,000	32,000
Sum		49,500	46,500	43,500	43,500	43,500

Tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og tilskudd til tiltak i verdensarvområdene brukes til miljøtiltak i noen av våre mest verdifulle kulturlandskapsområder. Kommunen ble i 2020 vedtaksmyndighet for begge ordningene. Tilskuddet kan gå til årlige driftstiltak og engangs-/investeringstiltak. Midlene skal ses i sammenheng med andre midler fra landbruks- og miljøforvaltningen.

Utvalgte Kulturlandskap i jordbruket er en tverrfaglig satsing fra Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift. Ved oppstart i 2009 var 20 områder med i ordningen. I 2024 var det totalt 51 Utvalgte kulturlandskap. Se utviklingen over årlig bevilgningsramme og antall områder i Figur 4.

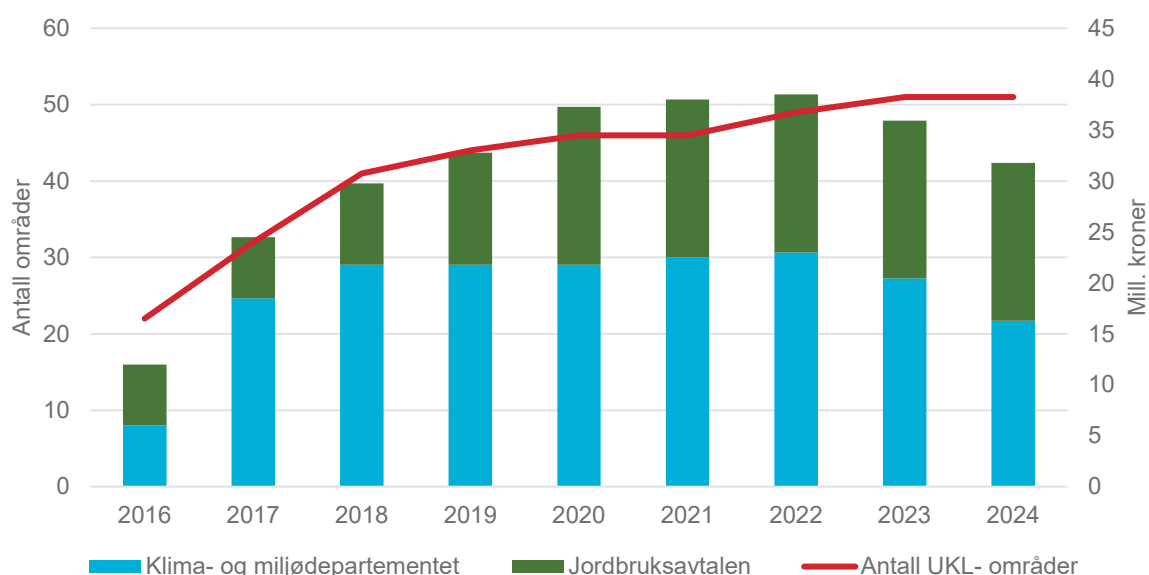
Landbrukets verdensarvordning bidrar til å ivareta våre internasjonale forpliktelser for natur- og kulturarv i verdensarvområdene. Åtte norske områder står i dag på UNESCOs liste over verdens kultur- og naturarv. Av disse åtte er det nå tre områder som omfattes av landbrukets tilskuddsordning; Verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap (Geirangerfjorden og Nærøyfjorden) og Røros bergstad og Circumferensen. Det settes årlig av midler over LUF til tilskudd til tiltak i verdensarvområdene.

Et aktivt landbruk er en forutsetning for å ta vare på kulturlandskapet med et stort mangfold av naturtyper, kulturminner og kulturmiljøer. Verdiene i områdene blir svekket om det aktive landbruket avtar eller opphører. Landbruket har vært i tilbakegang i alle disse områdene. Med målrettede tiltak og prioriteringer vil en kunne styrke landbruket og med det ivareta større verdier i verdensarvområdet.

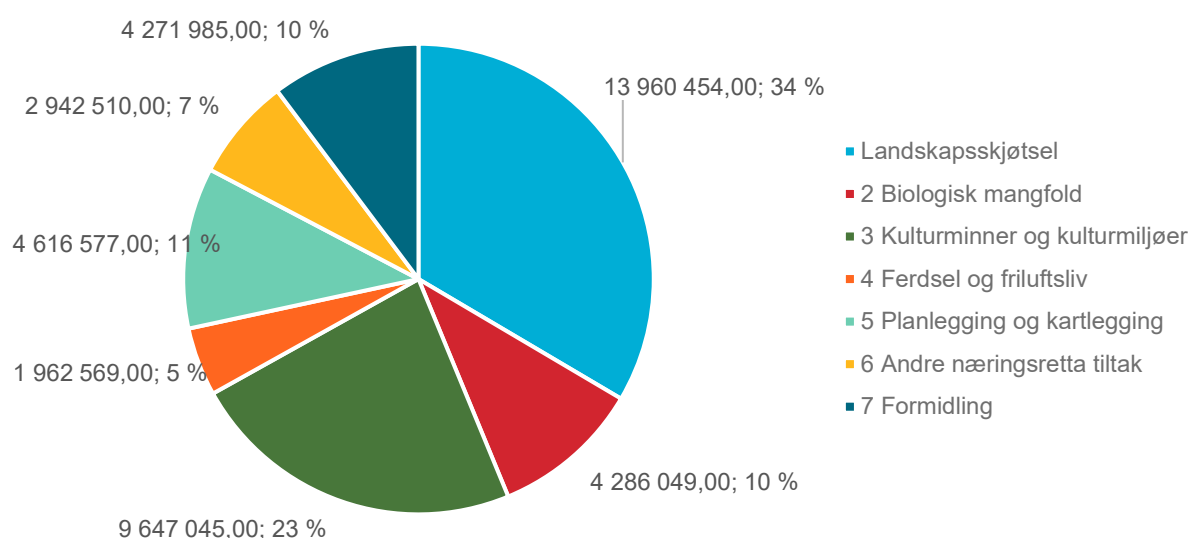
Den helhetlige tilnærmingen der flere sektorer, forvaltningsnivå og grunneiere samarbeider om å ivareta natur- og kulturmiljøverdier og landbruksdrift gir gode resultater. Arealer som er ryddet, beitet eller slått og kulturminner som er satt i stand er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt arts mangfold og

verdiskaping vil kunne komme på sikt. Ordningene bidrar også til bosetning og sysselsetting, videreutvikling av jordbruket og annen næringsutvikling i områdene. Flere drivere har sagt at tilskuddet har vært avgjørende for at det fortsatt er interesse for å drive jordbruk i området. Se Figur 5 og Figur 6 for hvordan innvilget tilskudd til tiltak i områdene fordeler seg på ulike miljøtema.

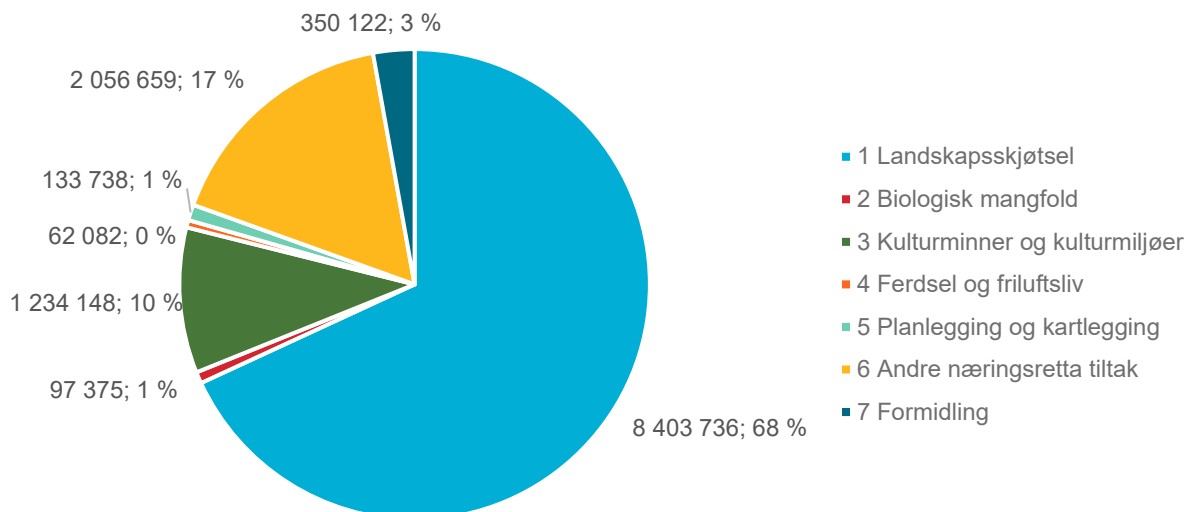
Aktiviteten i verdensarvområdene og i de utvalgte kulturlandskapene i 2024 blir oppsummert i en egen årsrapport til Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet.

Figur 4: Antall UKL-områder og økonomisk ramme, 2016 - 2024

Figur 5 Tilsagn fordelt på alle miljøtema/deltema, beløp og prosentvis fordeling, alle UKL-områder i 2024

Figur 6 Tilsagn fordelt på alle miljøtema/deltema, beløp og prosent, alle verdensarvområder i 2024

Kommentar regnskap 2024

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket: I 2024 ble det bevilget en ramme på 31,8 mill. kroner til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Av dette er 15,5 millioner kroner avsatt i jordbruksavtalen, og 16,3 mill. kroner over Klima- og miljødepartementets budsjett. Dette var en reduksjon på 4,1 mill. kroner. De to siste årene har det totalt vært en reduksjon på 6,7 mill. kroner. Midlene er forvaltet gjennom Landbrukets utviklingsfond (LUF), og Riksantikvaren, Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet samarbeider om å fordele rammen.

Totalt 993 nye søknader ble mottatt i 2024. Det ble omsøkt 68 mill. kroner. Det ble innvilget 41,7 mill. kroner og det innebærer at det ble innvilget 61 prosent av omsøkt beløp. Det var 33 flere søknader, mens omsøkt beløp var om lag 10 mill. kroner lavere enn i 2023.

Det ble innvilget tilsagn på mer enn årets innvilgningsramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året. I 2024 ble det utbetalt om lag 2,6 mill. kroner mer enn årsrammen. Utbetaling til flerårige investeringstiltak har gjerne en «forsinkelse» på to til tre år.

I 2024 ble innvilgningsrammen redusert. Da ble aktiviteten noe lavere og ansvaret ble redusert fra 72 mill. kroner i ved årskiftet 2023/2024 til 69,9 mill. kroner ved årsskiftet 2024/2025. Ansvaret ligger på omtrent to årsrammer. Dette er som forventet da mange av investeringsprosjektene har 2-3 års arbeidsfrist.

Landbrukets verdensarvordning: I 2024 var rammen til Landbrukets verdensarvordning på 9,5 mill. kroner over LUF. I tillegg ble det overført 2 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementets budsjett til Vestnorsk fjordlandskap (1 mill. kroner fra Statsforvalteren i Møre og Romsdal og 1 mill. kroner fra Statsforvalteren i Vestland). Totalt innvilget årsramme er 11,5 mill. kroner.

Totalt 219 søknader ble mottatt i 2024. Det er 37 flere søknader enn i 2023. Det ble omsøkt over 15,3 mill. kroner, og det ble innvilget om lag 12,3 mill. kroner, noe som innebærer at det ble innvilget 80% av omsøkt beløp.

Det ble innvilget tilsagn på mer enn årets innvilgningsramme. Dette skyldes bruk av udisponerte midler fra året før og inndratte midler i løpet av året. I 2024 ble det utbetalt 650 000 kroner mer enn årsrammen.

Ved årsskiftet 2023/2024 sto det totalt 9,8 mill. kroner i ansvar. Dette er midler som er innvilget til flerårige tiltak, hvor tiltakene ikke er ferdigstilt, og dermed ikke utbetalt ennå. Ansvar ved årsskiftet 2024/2025 er 9,2 mill. kroner, og dermed noe lavere enn ved starten av året. Nivået på ansvaret er som forventet da mange av prosjektene har 2-3 års arbeidsfrist.

Kommentar prognoser 2025-2029

Samlet ramme for Utvalgte kulturlandskap i 2025 er 31,8 mill. kroner. Dette er den samme innvilgningsrammen som i 2024.

For 2025 er det innvilget 9,5 mill. kroner over jordbruksavtalen til landbrukets verdensarvordning. Dette er den samme innvilgningsrammen som i 2024. I tillegg er det forventet at 2 mill. kroner blir overført fra Klima- og miljødepartementets budsjett til LUF.

På grunn av økt interesse og flere områder, innenfor begge ordningene, forventes ansvaret og utbetalingene å øke i årene fremover. Mange av investeringstiltakene har inntil tre års arbeidsfrist, og det kan ta litt tid før innvilget tilsagn blir utbetalt. Historisk ser vi at i noen år ligger utbetalingene litt under innvilget årsramme, i andre år litt over.

For ordningen Utvalgte kulturlandskap kan vi forvente at det fremover blir utbetalt mer enn innvilgningsrammen fordi rammen har vært høyere tidligere. Utbetalingen i 2025 kan bli mer lik innvilgningsrammen i 2022 (38,1 mill. kroner) fordi utbetalingene gjerne har en «forsinkelse» på to til tre år. Det er forventet at utbetalingene i perioden 2026-2029 kan bli mer lik rammen for 2024 om ikke bevilgningsrammen økes til samme nivå som tidligere.

For verdensarvordningen kan vi forvente at utbetalt beløp i 2025-2029 er tilnærmet lik innvilget årsramme. En stor andel av verdensarvmidlene er årlige driftstilskudd som utbetales samme år som de blir innvilget.

Fra og med 2025 overføres Klima- og miljødepartementets midler fra kap. 1420 post 80 (Miljødirektoratet), til nyopprettet post 76 (Riksantikvaren).

3.26 Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet			Disponibel
		Ansvar	Innvilg.- ramme	innvilg.- ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.- ramme	ramme - inndras	innvilg.- ramme
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Sentrale prosjekter, økologisk	Ldir	17,605	8,000	8,000	7,796	0,967	14,887	9,547	7,400	1,171	7,400
Øremerkede m. (Anbud SHH 4 mill per år til 2025)	Ldir	2,400	4,000	4,000	4,000		6,11661	0,283	4,000	-	4,000
Øremerkde m (Anbud Prod.utv 3 mill per år til 2025)	Ldir	1,811	3,000	3,000	3,000	0,080	2,594	2,137	3,000	0,080	3,000
Øremerkde m RVU	Ldir	0,300				0,001	0,299	-	0,600	0,001	0,600
Sum		22,116	15,000	15,000	14,796	1,049	23,896	11,967	15,000	1,253	15,000

Tall i mill. kroner		Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt	Prognose utbetalt
		202	2026	2027	2028	2029
Sentrale prosjekter, økologisk	Ldir	10,000	7,700	7,700	7,700	7,700
Øremerkede m. (Anbud SHH 4 mill per år til 2025)	Ldir	3,300	4,000	4,000	4,000	4,000
Øremerkde m (Anbud Prod.utv 3 mill per år til 2025)	Ldir	4,100	3,000	3,000	3,000	3,000
Øremerkde m RVU	Ldir	0,600	0,300	0,300	0,300	0,300
Sum		18,000	15,000	15,000	15,000	15,000

Tilskudd til utviklingstiltak innen økologisk jordbruk skal gå til prosjekter som kan bidra til å løse opp i flaskehalser i verdikjeden for økologisk produksjon og forbruk. Det gis hovedsakelig støtte til markedsrettede tiltak, informasjonsprosjekter og prosjekter innen rekruttering og mobilisering. Før 2023 var også mer primærrettede prosjekter prioritert, men fra 2023 blir dette

ivaretatt gjennom en økning i rammeoverføringen til Norsk Landbruksrådgivning, samt at primærrettede prosjekter med tema økologisk jordbruk kan søkes over Klima- og miljøprogrammets nasjonale prosjektordning, og prosjektordningen Nasjonale tilretteleggingsmidler.

Hver høst lyses det ut prosjektmidler på ordningen, basert på prioriteringer i Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018-2030) med tilhørende «Økologiprogram», føringer i jordbruksoppgjøret og et eget møte med avtalepartene. Det ble avsatt en ramme på 15 mill. kroner for 2024.

Kommentar regnskap 2024

Det ble samlet innvilget 14,79 mill. kroner for prosjekter med oppstart i 2024, fordelt på 8 prosjekter. Blant disse 8 var 2 oppdrag øremerket gjennom jordbruksavtalen. Anbudsutsetting av oppdragene «Produktutvikling av økologiske produkter fra norsk jordbruk» og «Økologiske og bærekraftige menyer i storhusholdning» resulterte i tildeling til hhv matforskningsinstituttet NOFIMA og Debio-Info Matvalget, til en verdi av hhv 3 mill. kroner og 4 mill. kroner for 2024. Anbudene er tildelt for perioden 2023-2025, og bekreftes år for år gjennom de årlige jordbruksavtalene.

De øvrige 6 prosjektene som fikk tilsagn om tilskudd var tematisk fordelt i verdikjeden, med vekt på informasjon og omsetning i tråd med føringer i utlysningen. Det største enkeltprosjektet som fikk tilsagn var «Landbrukets Økoløft» et rekrutterings- og verdikjedeprojekt som involverer både primærprodusenter men også faglag, markeds- og FOU-aktører.

Kommentar prognoser 2025-2029

Samlet innvilgningsramme har de siste tre årene (2023-2025) ligget stabilt på 15 mill. kroner per år, etter at rammen over mange år hadde ligget rundt 30 mill. kroner. For 2025 regner vi med utbetalinger på ca 18 mill. kroner, men som forventes å falle til 15 mill. kroner eller balansere med avsatt ramme i 2026 og etterfølgende år.

Det hefter noe usikkerhet ved prognosen siden den forestående midtveisevaluering av "Nasjonal strategi for økologisk jordbruk 2018-2030", først vil være klar til vårens jordbruksoppgjør (2025), og eventuelle endringer i prioriteringer som også kan få følger for den årlige rammen.

3.27 Utsiktsrydding

Tall i mill. kr		Disponibel					Ubenyttet			
		Innvilg.-	innvilg.-				Innvilg.-	ramme -	innvilg.-	
		Ansvar	ramme	ramme	Innvilget	Inndratt	Utbeta	Ansvar	ramme	inndras
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	2024	31.12.24	2025	2024
Utsiktsrydding	SF	0,017	-			0,017	-	-	-	0,017
Sum		0,017	-	-	-	0,017	-	-	-	0,017

Kommentar regnskap 2024

Ordningen er avsluttet (31.12.2022). En sak på 124 775,- kom til utbetaling i 2023. Det er ikke lengre søknader med ansvar på ordningen.

Ved utgangen av 2023 står det 358 302 kroner i Møre og Romsdal som har blitt inndratt på prosjekter i 2022 og som skal trekkes inn til sentral ramme. Sentral ramme blir da på 7,405 mill. kroner som kan trekkes inn til LUF-sentralt.

3.28 Investeringsstøtte i landbruket

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet		
		Innvilg.-	innvilg.-	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.-	ramme -	Disponibel
		Ansvar	ramme	ramme	2024	2024	31.12.24	ramme	inndras	innvilg.-
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Investeringsstøtte i landbruket	IN	5,043	-	-	-	5,043	-	0,000	5,043	-
Sum		5,043	-	-	-	5,043	-	-	5,043	-

I 2018 mottok LUF 75 mill. kroner til investeringsstøtte i landbruket fra LMD. Det er Innovasjon Norge som forvalter ordningen og rapporterer direkte til LMD på bruk av disse midlene.

3.29 Bondens marked og norsk gardsost

Tall i mill. kroner		Disponibel						Ubenyttet		
		Innvilg.-	innvilg.-	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.-	ramme -	Disponibel
		Ansvar	ramme	ramme	2024	2024	31.12.24	ramme	inndras	innvilg.-
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
Bondens marked	LMD	-	2,000	2,150	2,000	-	2,000	-	2,000	0,150
Norsk Gardsost	LMD	-	1,000	1,000	1,000	-	1,000	-	1,000	1,000
Sum		-	3,000	3,150	3,000	-	3,000	-	3,000	0,150

Tall i mill. kroner		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		0	2026	2027	2028	2029
Bondens marked	LMD	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000
Norsk Gardsost	LMD	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Sum		3,000	3,000	3,000	3,000	3,000

Kommentar regnskap 2024

For budsjettåret 2024 ble det avsatt 1 mill. kroner til Norsk Gardsost og 2 mill. kroner til Bondens marked. På bakgrunn av dette ble Norsk Gardsost og Bondens marked Norge tildelt hhv. 1 og 2 mill. kroner for 2024. Tilskuddet skal benyttes til aktivitet innenfor organisasjonens virke. Støtten skal bidra til å opprettholde aktivitet og fremme kunnskap om og forståelse for norsk landbruksproduksjon og matkultur, og med det være et synlig bidrag til utviklingen av Norge som matnasjon. I 2023 ble det satt av midler som de regionale Bondens Marked kunne søke om å få utbetalt. Fire regionale foretak av Bondens marked ba ikke om utbetaling av tilsagnet som ble gitt i 2023, og det gjenstår derfor 150 000 kroner som inndras.

Kommentar prognose 2025

Det forventes at hele beløpet til Bondens marked Norge og Norsk Gardsost kommer til utbetaling.

Kommentar prognoser 2026-2029

Gitt at støtten opprettholdes forventes det at hele beløpet kommer til utbetaling.

3.30 MetanHUB

Tall i mill. kr		Disponibel					Ubenyttet Disponibel			
		Innvilg.-	Innvilg.-	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Innvilg.-	ramme -	innvilg.-	
		Ansvar	ramme	ramme			ramme	inndras	ramme	
		31.12.23	2024	01.01.24	2024	2024	31.12.24	2025	2024	2025
MetanHUB	Ldir		10,000	10,000	10,000	-	10,000	10,000		10,000
Sum		-	10,000	10,000	10,000	-	10,000	10,000	-	10,000

Tall i mill. kr		Prognose	Prognose	Prognose	Prognose	Prognose
		utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt
		0	2026	2027	2028	2029
MetanHUB	Ldir	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Sum		10,000	10,000	10,000	10,000	10,000

Prosjektet MetanHUB er et samarbeid mellom landbruksorganisasjoner, forskere og myndigheter. MetanHUB undersøker effekten av fôrtilsetninger og fôrmidler som kan redusere metanproduksjon fra norske drøvtyggere, kalt metanhemmere. MetanHUB har en bred tilnærming og forsker på flere ulike typer metanhemmere, samt praktiske metoder for tildeling og bruk under norske forhold. Målet er trinnvis innføring av metanhemmere i fôret til alle drøvtyggere fram mot 2027. Bruken av metanhemmere skal være forenlig med norsk husdyrhold og ressursgrunnlag, god dyrevelferd, mattrygghet og forbrukeraksept.

Kommentar regnskap 2024

MetanHUB vil levere regnskap for 2024 til Landbruksdirektoratet i forbindelse med årsrapportering og søknad om bevilgning for 2025. Det er ikke anmodet om utbetaling i prosjektet i 2024. Prosjektet orienterte i september 2024 om aktivitetsstatus for prosjektet som til da omfattet fire ulike metanhemmere. Det ble gjennomført forsøk på melkeku og geit i 2024, med planer om forsøk på sau og ammeku i 2025.

Kommentar prognoser 2025-2029

I jordbruksoppgjøret 2023 ble det enighet om å støtte et utviklingsprosjekt for reduksjon av metanutslipp i jordbruket (MetanHUB). Bevilgningen for 2025 er 10 mill. kroner, jf. Prop. 105 S (2023–2024). Partene tar sikte på å støtte prosjektet til og med 2027, men bevilgningene vil være avhengige av prioriteringer i de enkelte jordbruksoppgjør i perioden. I prognosen for ordningen er det tatt utgangspunkt i tilsvarende bevilgning resten av prosjektperioden som for 2024 og 2025, men disse anslagene er altså usikre. Det er prognosert utbetalinger fram til og med 2028, siden tilskudd for å dekke kostnader på slutten av året kan komme til utbetaling året etter. Vi gjør oppmerksom på at prognosen er utarbeidet før Landbruksdirektoratet har mottatt oppdatert prosjektpå plan i 2025.

4 Styling og kontroll

Forvaltningen utføres i overensstemmelse med kravene til måloppnåelse, effektiv ressursbruk og overholdelse av gjeldende regelverk. Landbruksdirektoratet jobber sammen med øvrige bidragsytere med å forbedre rutinene og finne bedre og mer effektive løsninger i forvaltningens delprosesser.

4.1 Måloppnåelse

LUF skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Landbruksdirektoratet anser at fondets virksomhet i 2024 har bidratt til dette, slik det er dokumentert i denne rapporten.

4.2 Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk

Fondet følger reglement for og bestemmelser om økonomistyring i staten. Landbruksdirektoratet vurderer at ressursbruken knyttet til LUF og fondets virksomhet i 2024 i hovedsak har vært effektiv. Ingen vesentlige styringssvikt, feil eller mangler er avdekket i årets løp.

4.3 Internkontroll

Landbruksdirektoratet vurderer at eksisterende rutiner og retningslinjer samt årets gjennomførte kontrolltiltak til sammen sikrer en tilfredsstillende forvaltning av midlene i LUF. Direktoratet vil evaluere om den manuelle rutinen for rapportering fra fylkeskommunene er tilstrekkelig, i påvente av at det etableres systemstøtte til oppfølging av tilskuddsmidler som blir utbetalt til fylkeskommunene.

5 Framtidsutsikter

Midler til LUF over jordbruksavtalen framforhandles hvert år i jordbruksoppgjøret. Omfanget av midlene og fremtidsutsiktene blir derfor årlig diskutert av avtalepartene.

5.1 Prognoser for fondet i perioden 2025 – 2029

<i>Tall i mill. kroner</i>	Regnskap 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
Bevilgning kap. 1150.50	2 389,553	2 548,553	2 548,553	2 548,553	2 548,553	2 548,553
Renteinntekter	65,324	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000
Andre inntekter	19,800	19,800	19,800	19,800	19,800	19,800
Bevilgning kap. 1149.71	30,400	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Bevilgning kap. 1149.73	12,260	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Sum inntekter	2 517,337	2 658,353	2 658,353	2 658,353	2 658,353	2 658,353
Utbetaling av tilskudd fra LUF	2 316,234	2 439,850	2 503,103	2 511,520	2 558,943	2 564,483
Utbetaling av tilskudd finansiert av kap. 1149.71	30,400	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Utbetaling av tilskudd finansiert av kap. 1149.73	12,260	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Sum utbetalinger	2 358,894	2 469,850	2 533,103	2 541,520	2 588,943	2 594,483
Resultat	158,443	188,503	125,250	116,833	69,410	63,870

Bevilgning kap. 1150.50 og bevilgning kap. 1149.71 og 1149.73 er tatt fra Landbruksdirektoratets tildelingsbrev for 2025 datert 21.01.2025.

Ved beregning av prognose for bevilgning for 2025 er det tatt utgangspunkt i den foreslåtte bevilgningen i Prop 1. S 2024-2025.

Utbetaling av tilskudd finansiert over kap. 1149.71 og 1149.73 gjelder skogbruk. Under inntekter er tilsvarende beløp ført for bevilgninger over kap. 1149.71 og 1149.73, slik at det ikke påvirker resultatet eller prognosen for resultatet for fondet.

5.2 Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2025 – 2029

Likviditeten i fondet ble i 2024 økt med 160,292 mill. kroner. Prognosen viser at likviditeten og fondskapitalen (pkt. 2.6) de neste fem årene vil øke. Det er viktig at kapitalsituasjonen til fondet holdes under oppsyn og at man må følge nøye med på den årlige utviklingen.

<i>Tall i mill. kroner</i>	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
Tilført årsbevilgning, renteinntekter og andre inntekter	1 711,524	2 321,507	2 517,337	2 658,353	2 658,353	2 658,353	2 658,353	2 658,353
Netto tilførsel av kapital ifm. investeringslån (avdrag-nye lån)	14,100	5,305	1,850	0,840	0,435	0,245	0,151	0,106
Disponibel likviditet	1 725,624	2 326,812	2 519,187	2 659,193	2 658,788	2 658,598	2 658,504	2 658,459
Utbetalinger	1 651,829	1 919,864	2 358,894	2 469,850	2 533,103	2 541,520	2 588,943	2 594,483
Endring i likviditet	73,795	406,948	160,292	189,343	125,685	117,078	69,561	63,976

Det er ingen utestående fordringer eller langsiktig gjeld i regnskapet, eller framtidige prognoser på det.

5.3 Prognose for fondet 2025 – 2029

Prognosen for 2025 - 2029 gjelder utbetalinger av tilskudd i tabell 5.1 som belastes LUF.

Tall i mill. kroner		Prognose 2025	Prognose 2026	Prognose 2027	Prognose 2028	Prognose 2029
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	1 126,200	1 132,000	1 133,000	1 134,000	1 135,000
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	7,176	20,287	20,287	20,287	20,287
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,500	-	-	-	-
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	61,000	61,000	61,000	61,000	61,000
Områderetta innsats						
Bærekraftig matproduksjon i nord	LMD	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
Fjellandbruket	LMD	0,556	0,590	0,145	0,172	-
Arktisk landbruk	LMD	1,543	0,559	0,154	-	-
Rekruttering og kompetanse i landbruket						
Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Nasjonal modell for vaksenagronom	FK	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000
Forskning og utvikling	Ldir	91,397	90,605	90,662	90,721	90,782
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	-	-	-	-
Stiftinga Norsk Mat	Stift. Norsk Mat	78,000	78,000	78,000	78,000	78,000
Utviklingsprogrammet	IN	74,500	69,500	70,000	70,000	70,000
Bondens marked og Norsk Gardsost	LMD	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	150,800	186,000	186,000	186,000	186,000
Skogbruk	Ldir	275,000	275,000	275,000	275,000	275,000
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir/SF	3,000	5,000	5,000	5,000	5,000
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	180,000	210,000	220,000	220,000	220,000
Drenering	Ldir	120,000	120,000	120,000	100,000	100,000
MetanHUB	Ldir	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
Klimasmart landbruk	Ldir	10,000	6,089	-	-	-
Tilskott til tiltak i beiteområde	Ldir	35,300	35,300	35,300	32,000	32,000
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	11,000	13,000	13,500	22,000	15,000
Klima- og miljøprogram	Ldir	46,471	41,078	34,676	31,823	28,500
Biogass	Ldir	20,000	30,000	50,000	120,000	140,000
Verdensarvområda og Utvalde kulturlandskap	Ldir	49,500	46,500	43,500	43,500	43,500
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	18,000	15,000	15,000	15,000	15,000
Administrasjonskostnader	Ldir	4,554	4,600	4,600	4,600	4,600
Sum		2 435,997	2 507,608	2 523,324	2 576,603	2 587,169
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-	-	-	-
Fylkesvise BU - midler, <i>rentestøtte</i>	IN	33,853	25,495	18,196	12,340	7,314
Sum, inkl. rentestøtte og tapsavsetning		2 469,850	2 533,103	2 541,520	2 588,943	2 594,483

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar til årsregnskapet

Formål

Midler fra Landbrukets utviklingsfond skal brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Rammer og forutsetninger blir fastsatt av Stortinget hvert år etter jordbruksoppgjøret. Utgiftene til administrasjon blir dekket av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Tilskudd og lån som blir betalt tilbake går inn i fondet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norge (IN) sin utlånsvirksomhet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks om økonomistyring. Vi bekrefter at bevilgningsrapporteringen og fondsregnskapet gir et dekkende bilde av fondets virksomhet.

Vurdering av vesentlige forhold

Fondsregnskapet for 2024 viser et resultat på 158,443 mill. kroner og fondskapitalen økes med tilsvarende beløp. Fondets fondskapital pr 31. desember 2024 er 1 162,694 mill. kroner, og fondets ansvar er 3 320,285 mill. kroner.

Fondets ansvar har økt med 208,279 mill. kroner i 2024. Dette er en økning på 7 prosent.

Landbrukets utviklingsfond revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen vil sammen med årsrapporten bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2025

Eli Reistad

administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Landbrukets Utviklingsfond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 20. desember 2022. Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 og 3.4.6, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av 9. desember 2024, og tilleggskrav fastsatt av Landbruks- og matdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter endringen i bankbeholdningen i løpet av året, samt inntående beløp i banken pr 31.12. Oppstillingen av resultatregnskapet viser overføringer til fondet, overføringer fra fondet og periodens resultat. Oppstillingen av balansen viser fondets eiendeler samt kapital og gjeld.

Fondets inntekter er bundet til nærmere fastsatte formål med varighet utover ett budsjettår. Ansvar fremgår i kapittel 3.2. Landbruksdirektoratet er gitt fullmakter til å overføre bevilgning, samt å utbetale fra fondet.

Oppstilling av fondsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene i punkt 3.4.2, de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- 1) Regnskapet følger kalenderåret
- 2) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- 3) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- 4) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

6.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2024

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.24

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Regnskap 2024
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	1 139 754 710
Endringer i perioden	-52 382 162
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank	1 087 372 548

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2024	2023	Endring
811104	Beholdninger på konto i Norges Bank	1 087 372 548	1 139 754 710	-52 382 162

Note A Tildelinger av midler til fondet i regnskapsåret

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond	2 389 553 000

6.3 Fondsregnskap med noter

Fondsregnskap for Landbrukets utviklingsfond

Oppstilling av resultat	Note	2024	2023	Endring
<i>Overføring til fondet</i>				
Overføringer fra andre statlige regnskaper	1	127 784 277	73 805 741	53 978 537
Overføring fra departementer	2	2 389 553 000	2 247 701 000	141 852 000
Sum overføringer til fondet		2 517 337 277	2 321 506 741	195 830 537
<i>Overføringer fra fondet</i>				
Administrasjonskostnader	3	4 387 398	4 202 448	184 950
Overføringer til andre statlige regnskaper	4	1 343 632 795	983 725 678	359 907 117
Overføring til fylkeskommuner	5	103 700 000	101 699 641	2 000 359
Overføringer til ikke-finansielle foretak	6	132 703 185	112 032 491	20 670 694
Overføringer til finansielle foretak	7	19 305	1 388 341	-1 369 036
Overføringer til husholdninger	6	359 321 044	303 676 135	55 644 909
Overføringer til idelle organisasjoner	6	88 887 162	92 836 665	-3 949 503
Overføringer til statsforetak	7	326 243 555	320 302 607	5 940 948
Sum overføringer fra fondet		2 358 894 445	1 919 864 007	439 030 438
Periodens resultat		158 442 833	401 642 733	-243 199 901
Disponering				
Overføring av periodens resultat til opptjent fondkapital		-158 442 833	-401 642 733	243 199 901
Oppstilling av balanse	Note	2024	2023	Endring
<i>Eiendeler</i>				
Utlån investeringslån IN	8	1 857 450	3 707 071	-1 849 621
Akto LUF - IN	9	120 841 469	-93 574 423	214 415 892
Oppgjørskonto i Norges Bank		1 087 372 548	1 139 754 710	-52 382 162
Sum eiendeler		1 210 071 468	1 049 887 358	160 184 109
<i>Fondskapital og gjeld</i>				
Annen kortsiktig gjeld	10	47 099	209 457	-162 358
Tapsavsetning BU risikolån	11	47 330 641	45 427 007	1 903 634
Opptjent fondskapital	12	1 162 693 728	1 004 250 895	158 442 833
Sum fondskapital og gjeld		1 210 071 468	1 049 887 358	160 184 109

Note 1 Overføringer fra andre statlige regnskaper

Renteinntekter	65 324 277
Skogsbilveier, bevilget over kapittel 1149.71	30 400 000
Tilskudd til skog, klima og energiltak over kapittel 1149.73	12 260 000
Fra to Statsforvaltere til ordningen Verdensarven	2 000 000
Fra Reindriftens utviklingsfond til ordningen konfliktforebyggende	1 500 000
Overføring fra Miljødirektoratet til ordningen utvalde kulturlandskap	16 300 000
Sum	127 784 277

Note 2 Overføringer fra departementer

Årets bevilgning fra Landbruks- og matdepartementet.

Årsbevilgning	2 389 553 000
Sum	2 389 553 000

Note 3 Administrasjonskostnader

Overføringer til Landbruksdirektoratet for administrasjon av fondet.

Note 4 Overføringer til andre statlige regnskap

Hovedsakelig overføringer til Innovasjon Norge. Overføringene til Innovasjon Norge inkluderer administrasjon og gjennomføringskostnader på de tre tilskuddsordningene utviklingsprogrammet, verdiskapningsprogram for fornybar energi og bedriftsretta midler til investering og utvikling med til sammen 98,7 mill. kroner. Posten inkluderer også en overføring på 1,5 mill. kroner til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin.

Note 5 Overføringer til fylkeskommuner

Rekruttering og kompetansemidler.

Note 6 Overføringer til ikke-finansielle foretak, husholdninger og ideelle organisasjoner

De fleste tilskuddsutbetalinger på ordninger som forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Note 7 Overføringer til statsforetak

Gjelder hovedsakelig forskningsmidler som er overført til Norges forskningsråd, skogkultur og skogsbilveier som er overført statsforvalteren, tilskudd til skjøtsel og klima- og miljøprogrammet som er overført NIBIO.

Note 8 Utlån investeringslån Innovasjon Norge (IN)

	2024	2023
Inngående saldo investeringslån IN	3 707 071	9 012 332
Endring i perioden	-1 849 621	-5 305 261
Utgående saldo investeringslån IN	1 857 450	3 707 071

Note 9 A-konto LUF – IN

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år. IN anmoder om utbetaling ved behov for midler.

	2024	2023
Inngående saldo akonto LUF - IN	-93 574 423	94 463 594
Endring i perioden	214 415 892	-188 038 018
Utgående saldo akonto LUF - IN	120 841 469	-93 574 423

Note 10 Annen kortsiktig gjeld

Utbetalinger som er satt på vent på grunn av manglende opplysninger for utbetaling.

Note 11 Tapsfond BU risikolån

Før 2019 hadde Innovasjon Norge et Tapsfond BU risikolån landbruk (Tapsfondet), men det ble i 2018 avviklet som eget fond. Ved avvikling av fondet ble avsetningen til tapsrisiko bokført i balansen i LUF-regnskapet. Tapsavsetningen økes ved utbetaling av nye risikolån (fra Innovasjon Norge), og reduseres ved innbetaling på allerede eksisterende risikolån.

Note 12 Opptjent fondskapital 11:54

	2024	2023
Fondskapital 1.1	1 004 250 895	602 608 161
Fondskapital 31.12	1 162 693 728	1 004 250 895
Endring i fondskapital	158 442 833	401 642 734

	2024	2023
Ansvar 1.1	3 112 005 729	2 517 634 240
Ansvar 31.12	3 320 285 000	3 112 005 729
Endring i ansvar	208 279 271	594 371 489

Andel ansvar av fondskapital	286 %	310 %
------------------------------	-------	-------

Optimalt sett bør ikke andel ansvar av fondskapital overstige 100%. Bevilgningen har over flere år vært lavere enn tilskuddsrammen. Det har ført til økt ansvar og redusert fondskapital.

LANDBRUKSDIREKTORATET

POSTADRESSE:
Postboks 56, 7701 Steinkjer

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

BESØKSADRESSE:
Innspurten 11D, 0663 Oslo

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
